25րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6897 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1908 ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 28 ՇԱՊԱՆ 1326 24 Septembre 1908 25me année N. 6897

“ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Դ.ջ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

10 ՓԱՐԱ ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قرەكين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

ՊԼԱՏՖՈՐՄ ԱՌԱՋԻԿԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՐԼԱՄԵՆՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Առանց շեղելու մեր «Դրօշակի» հիմնական սկզբունքներէն, որոնց համաձայն՝ հասարակութեան մէջ տիրող ներկայ չարիքները վերջնականապէս կ'ոչնչանան ընկերվարական կարգերու հաստատումով, երբ տնտեսական կեանքի հիմք կը կազմէ աշխատանքը և արդիւնաբերութեան բարիքները կը յատկացուին միմիայն անոր ստեղծագործման մէջ մասնակցողներուն.

Հիմք ընդունելով՝ որ մարդկային անհատի, ինչպէս ազգային ու կրօնական միութիւններու ազատութիւնն ու հաւասարութիւնը անկապտելի իրաւունք է և պէտք է ապահովուի, առանց այդ ազգութիւններու և համայնքներու թուին նայելու.

Համոզուած՝ որ ամէն մէկ պետութեան և մանաւանդ Օսմանեան Կայսրութեան նման բազմալեզու երկրի մը քաղաքական լաւագոյն կազմը ֆէդէրատիվ, ապակեդրոնական ձեւն է, երբ աշխարհագրական-տնտեսական ազգագրական ուրոյն դիմագիծ ունեցող բոլոր շրջանները պիտի վայելեն ներքին վարչական-օրէնսդրական ինքնավարութիւն, որ առաւել եւս ներդաշնակօրէն կ'ուժեղացնէ ու կ'ամրապնդէ պետական ամբողջ կազմը:

Գիտակցելով նոյնպէս որ այդ նպատակներուն կարելի է հասնիլ աստիճանաբար, արմատական ռամկավար բարեփոխութիւններու միջոցով, համերաշխ գործակցութեամբ հարեւան ազգերու և միւս կուսակցութիւններու հետ, այլ և ցանկալով ապահովել նոր ըէժիմը՝ անբաղձալի ցնցումներէ՝

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը ներկայիս և Օսմանեան պարլամենտի առաջին նստաշրջաններուն համար կ'առաջարկէ ստորեւ առաջադրուած՝ անհրաժեշտ և իրականութենէն թելադրուած պահանջները:

Կը յուսանք որ այս «Պահանջները» կարող պիտի ըլլան ծառայել իբրեւ համերաշխ գործակցութեան հիմք բոլոր քաղաքական կուսակցութիւններու համար — Թուրք, Յոյն, Հայ, Մակեդոն, Արաբ, Ալբանացի, Քիւրտ եւն.— որոնք կը ձգտին, ինչպէս մենք, ամրապնդել Սահմանադրական նոր ըէժիմը և առաջնորդել ընդհանուր հայրենիքը դէպ ի Ազատութիւն, ազգերու Հաւասարութիւն և համայն Եղբայրութիւն:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԷՏԵՐ

1) Օսմանեան Կայսրութիւնը, քանի կ'ունենայ սահմանադրական-ռամկավար ըէժիմ, պիտի ճանչցուի անկախ ու ամբողջական:

2) Թուրքաց Հայաստանը կը կազմէ Կայսրութեան անբաժան մասը և կը վարէ իր տեղական գործերը, հիմնուած ապակեդրոնացման սիստէմի վրայ, որմէ հաւասար կերպով պիտի օգտուին երկրին մէջ ապրող բոլոր ազգերը:

3) Օսմանեան Կեդրոնական կառավարութիւնը, հիմնուած ժողովրդական ներկայացուցչութեան սիստէմի վրայ, կը վարէ Պետութեան ընդհանուր գործերը,— արտաքին քաղաքականութիւն, զօրք, դրամ, մաքս, երկաթուղի, պօստ-հեռագիր, եւայլն, տեղական միւս ֆօնկսիօնները թողնելով շրջաններուն:

4) Պարլամենտական, գաւառական և տեղային վարչական բոլոր մարմինները պիտի ընտրուին ընդհանուր, հաւասար, գաղտնի և համեմատական ձայնատուութեան սկզբունքով: Այս սկզբունքը կը գործադրուի բոլոր ազգերու և կրօններու համար հաւասարապէս:

ՎԻԼԱՅԷԹՆԵՐՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

5) Վիլայէթները կը վայելեն՝ տեղական գործերը վարելու մէջ լայն ինքնավարութիւն: Նոյնը համայնքները՝ համայնական գործերու մէջ:

Վիլայէթներուն, գաւառներուն, համայնքներուն և քաղաքային վարչութիւններուն կը վերապահուին՝ ա) ճանապարհները, բ) ժողովրդական առողջապահութիւնը, գ) կրթական գործը, դ) ջրաբաշխութիւնը, ե) տեղական ոստիկանութիւնը, զ) տնտեսական, գիւղատնտեսական և այլ ձեռնարկներու տարածումը, եւայլն:

Վիլայէթներու եկամուտին մէկ որոշ մասը (20-25%) կը ծախսուի տեղական պէտքերու համար, իրաւասու մարմիններու միջոցով:

6) Բացի վալիներէ, մութէսարըֆներէ, իսթինաֆի միւտտէի ումումիներէ և բէյլիկներէ, տեղական մնացած բոլոր պաշտօնեաները կ'ընտրուին համապատասխան խորհուրդներու կողմէն:

7) Վիլայէթներու սահմանները որոշելու ատեն, նկատառելով հին ըէժիմի գործ [illegible]

ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ

8) Կատարեալ հաւասարութիւն բոլոր ազգերու և կրօնական համայնքներու: Ոչնչացումն դասակարգային կերպարանք ունեցող բոլոր առանձնաշնորհումներու:

Այլ և այլ ազգութիւններու ներկայացուցիչներու մասնակցութիւնը պետական պաշտօններու մէջ, կեդրոնական թէ տեղական, պիտի գործադրուի համեմատականի չափով: Նոյնը կառավարութեան հովանաւորութեան տակ գտնուող հիմնարկութիւններուն մէջ:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

9) ա) Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը՝ ապակեդրոնացման ոգւով:
բ) Մինիստրութեան պատասխանատուութիւն պարլամենտի առջեւ:
գ) Դահակալը կ'երդնու, զօրքի հետ միասին, հաւատարմութիւն և անխախտ պահպանումն սահմանադրութեան:
դ) Վերացումն վերին ժողովի (Այանի):

ԾԱՆՕԹ. ա) Մինչեւ այդ՝ Այանի անդամները պիտի ընտրուին շրջանային խորհուրդներու կողմէ:
բ) Առաջին նստաշրջանի համար՝ Այանի անդամներու ցանկի պատրաստութիւնը կը յանձնուի պարլամենտին:

ե) Փոփոխումն այժմեան ընտրողական սիստեմի՝ մտցնելով ընդհանուր ձայնատուութիւն:

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

10) Անխախտ պահպանումն խօսքի, մամուլի, խղճի, ժողովներու և գործադուլներու ազատութեան: — Անձեռնմխելիութիւն անձի, բնակարանի, նամակագրութեան: Ազատութիւն տեղափոխութեան: Վերացումն ներքին անցագրերու:

ԴՊՐՈՑՆԵՐ ԵՒ ԼԵԶՈՒ

11) Ընդհանուր, պարտադիր և ձրի սկզբնական ուսում:
Կրթական-կուլտուրական գործի կատարեալ ազատութիւն:
Բոլոր տեսակի դպրոցներու իրաւասութեան հաւասարութիւն:
Դասաւանդութիւն մայրենի լեզուով ազգային դպրոցներու մէջ:
Պետական լեզուի ուսուցումն այդ դպրոցներու մէջ՝ չորրորդ տարուանէ:
Թուրքական դպրոցներու մէջ տեղական լեզուներու դասաւանդութիւնը պարտաւորական է, նոյն տարուանէ:

12) Կուլտուրային-դպրոցական նպատակներու յատկացուած բիւտճէն բաժնել առանձին ազգութիւններու միջեւ, համաձայն ազգաբնակութեան թիւի: Գործադրութիւնը պիտի թողուի յատկապէս այդ նպատակի համար ընտրուած մարմիններուն:

13) Պետական լեզուն պարտաւորական է: Բոլոր պաշտօնեաներու համար պարտաւորական է, բացի պետական լեզուէ, գիտնալ նաեւ տեղական ազգաբնակութեան լեզուն:

Ծանօթ. Պետական լեզուի հետ միասին տեղական լեզուի գործածութիւնը դատարաններու, վարչական հիմնարկութիւններու մէջ: Պաշտօնական յայտարարութիւններու եւ ազգերու համար եւս տեղական լեզուները պարտաւորեցուցիչ են.

ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐ

14) Դատարաններու հիմնական վերակազմութիւն: Ձրի դատավարութիւն:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ

15) Հաւասարութիւն զինուորագրութեան՝ Պետութեան բոլոր ազգութիւններու համար, առանց կրօնի խտրութեան: Զինուորական ծառայութեան տեւողութիւնը, ներկայ պայմաններու մէջ, իջեցնել երկու տարուան:

Ծանօթ. Տեղական զօրախմբերը պիտի ծառայեն, խաղաղ ժամանակ, իրենց մերձաւոր վայրերուն մէջ.
Աւելացումն զինուորներու ռոճիկներու:
Անմիջական վերացումն Համիտեան գնդերու:

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ

16) Պետական պաշտօնեաներու [illegible] բարձր պաշտօնեաներու ռոճիկներուն և օրէնսդրական սահմանափակումն maximum-ի: Մանր պաշտօնեաներու ռոճիկներու յաւելումն:

Ծանօթ. Բոլոր պաշտօնեաներու պատասխանատուութիւն ընդհանուր դատարանի առջեւ:

ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑ

17) Ապահովել, պետութեան հաշուով, հողի որոշ տարածութիւն ամէն մէկ գիւղացուն: Պետական և արքունական հողերը դարձնել համայնքներու սեփականութիւն:

18) Հողերէն օգտուելու իրաւունքը կը պատկանի աշխատաւորներուն, աշխատաւորական սկզբունքներով: Իւրաքանչիւր աշխատաւոր իրաւունք ունի այնչափ հող մշակելու, որ կարողանայ, առանց ուրիշի աշխատանքը շահագործելու, բաւարարութիւն տալ իր և իր ընտանիքի սպառողական պահանջներուն:

19) Համայնքէ ընտրուած մարմիններու կարգադրութեամբ կը յանձնուին հասարակական ընդհանուր նշանակութիւն ունեցող գետիններն (անտառներ, արօտներ) ու ջրերը (ջրանցք, ձկնորսութիւն) և անոնցմէ ստացուող եկամուտները կը գործադրուին համայնքի կուլտուրական ձեռնարկներու համար:

20) Հանքերը, ինչպէս և որոշ կարգի արժէք ունեցող բնական այլ հարստութիւնները կը համարուին պետական սեփականութիւն, և անոնց եկամուտներու որոշ մասը կը գործադրուի տեղական համաժողովրդական-կուլտուրական նպատակներու համար:

ՏՈՒՐՔԵՐԸ

21) Հարկային սիստեմի հիմնական փոփոխութիւն:

Ծանօթ. Ներկայ պայմաններու մէջ, անմիջապէս պակսեցնել աշարը, սահմանափակելով բերքի $1/15$ով, այժմու $1/8$ով:
Յետամնաց տուրքերը չպիտի գանձուին:
Վերացումն ճանապարհային, Հիճազի գաղթականային եւ այլ մանր տուրքերու:
Վերացումն դատաստանական փուլերու եւն.:
Անմիջական վերացումն օլամի, բեգարի եւ այլ չի վարձատրուող աշխատանքներու:

22) Պրոգրեսիվ տուրք եկամուտի և ժառանգութեան: Հարկէ բոլորովին ազատել որոշ չափէ պակաս եկամուտ ունեցողները:

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

23) Պետական ամենամատչելի կրթութիւն:

24) Պետական ապահովագրութիւն երաշտի, կարկուտի, մորեխի, հեղեղի և այլ պատահարներու:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐՈՒՄ

25) Հաստատումն աշխատանքի մինիստրութեան: Աշխատանքի օրէնսդրական կարգաւորումն և հովանաւորութիւն:

ա) Աշխատանքի ժամերու որոշումն բանուորներու համար, թէ քաղաքներու և թէ գիւղերու մէջ:

Առողջապահական տեսակէտէ առանձնապէս վնասակար և վտանգաւոր գործերու համար՝ աւելի պակաս:

բ) Վերացնել կանանց և երեխաներու գիշերային աշխատանքը: Կանայք ազատ պիտի ըլլան աշխատանքէ՝ ծննդաբերութենէ վեց շաբաթ առաջ և յետոյ: Արգիլել երեխաներու աշխատանքը մինչեւ 15 տարեկան հասակը, իսկ 15է մինչեւ 18 տարեկան հասակը՝ սահմանափակել օրական 6 ժամով: Վերացնել պայմանաժամէ դուրս աշխատանքը: Արգիլել տուգանքի ձեւի տակ օրավարձի նուազեցումը:

գ) Կիրակնօրեայ լիակատար հանգստութիւն ամէն մէկ կրօնի պատկանողներուն, իրենց կրօնի յատուկ շաբաթական կիւրակէ օրերը:

26) Բանուորներու ապահովագրումն՝ դժբաղդ պատահարներու, հիւանդութեան, ծերութեան և անաշխատութեան դէմ, Պետութեան և գործատէրերու հաշուով:

27) Հասարակական աշխատանքներու կազմակերպումն: Կառուցել երկաթուղային գծերու և այլ ճանապարհներու այն վայրերուն մէջ ուր չի կան, ինչպէս են օրինակ՝ [illegible]

1 Սեպտեմբեր 1908
Կ. Պոլիս

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Ներկայացուցիչներու Խորհուրդ

“ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ (9)

Ա.

[illegible]

(Շարունակելի)

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ

ԷՊԻՒԶԶԻԱ ԹԵՎՖԻԿ ՊԷՅԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

ՈՒՂՂԵԱԼ ՆԱԽՈՐԴ ԵՊԱՐՔՈՍ ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱՅԻ

ՆՈՐ ԵՒ ՀԻՆ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ասկէ առաջ Էպիւզզիա Թէվֆիք պէյի՝ Նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշայի ուղղեալ մէկ նամակը թարգմանելով հրատարակեցինք։ Սայիտ փաշա Սապահի մէջ երկար պատասխան մը գրած ըլլալով, այս գրութիւնն ալ հրատարակեցինք իր կարգին։ Այս վերջին գրութեան մէջ Նախորդ Եպարքոսը կը ջանար մի առ մի հերքել Թէվֆիք պէյի ամբաստանութիւնները. բայց այս վերջինը Իգտամի երէկուան թիւին մէջ երկար նամակով մը հաստատելով հանդերձ իր այդ ամբաստանութիւնները, նոր և շատ աւելի ծանր ամբաստանութիւններ կ'ընէ։ Աւելորդ է ըսել թէ՝ Թէվֆիք պէյի յայտնութիւնները խիստ կարեւոր են Թուրքիոյ ժամանակակից պատմութեան տեսակէտով.

Նախ Սայիտ փաշա կ'առարկէ թէ «իմ Ճերիտէի Հավատիսի ունեցած աշխատակցութիւնս Թէվֆիք պէյի յիշած թուականին՝ այսինքն 83 թուականին չէ, այլ 78 և 79 թուականներուն տեղի ունեցած է։ 80 թուականին պաշտօնով Րումէլիի արեւմտեան նահանգները այցելեցի, և նոյն տարւոյ վերջերն ալ Մեճլիսի Վալայի հսկողութեան տակ արձանագրութեան վարչութեան աւագ քարտուղարի պաշտօնը կատարեցի»։

Բայց մինչ այդ պաշտօնը՝ Սայիտ փաշայի յիշեալ թերթին աշխատակցութեանը համար արգե՞լք մըն էր. այնուհետեւ Թասվիրը Էֆքեարի 19 հոկտ. 1281 թուականին հրատարակուող 260րդ թիւին մէջ սկսուած վիճաբանութիւնները —որոնց ինքն ալ մասնակցած է— ճիշդ վաթսուն օր տեւած են։ Նոյն իսկ հանգուցեալ Շինասի այդ թիւին մէջ իր մասին իմաստալից ակնարկութիւն մը ըրած է, և այն ատենէն ալ յայտնի եղած է որ Սայիտ փաշա միշտ վարագոյրի ետեւէն կը գործէր, և գործել կը փափաքէր։

Միտհատ փաշայի երկրէն հեռացմանը խնդրոյն գալով, Սայիտ փաշա կը պատասխանէ.

«Թէեւ կառավարութիւնը Սահմանադրական Օրէնքին 113րդ յօդուածին ապաւինելով Միտհատ փաշայի երկրէն դուրս ելլելուն որոշում տուած ըլլալուն, յիշեալը Եւրոպա գացած էր, բայց նոյն իսկ թարգմանիչ Րիւշտի փաշա թելադրած էր որ յիշեալին դէմ աւելի ծանր յանդիմանագիր մը հրատարակուի. շատ դիւրին է ապացուցանել թէ ես այս գործերէն և ոչ միոյն մասնակցութիւն չունեցայ։»

Այս ըսելէ յետոյ, կ'առարկէ թէ ես չեմ տեսած ու հետեւաբար չեմ կարդացած Ալի Հայտար Միտհատ պէյի Բարիզի մէջ հրատարակած գիրքը։

Սայիտ փաշայի այս խօսքերը փոխանակ պատասխան մը կազմելու՝ խնդրոյն աւելի կնճռոտ ձեւ մը տալէ աւելի բանի մը չեն ծառայեր։ Նախ, Միտհատ փաշայի վտարմանը համար Պալատան մէջ մասնաւոր ժողով մը չէր կազմուած որ Թարգմանիչ Րիւշտի փաշա աւելի ծանր յանդիմանագիր մը հրատարակուելուն կողմը ըլլար։ Այնուհետեւ, եթէ յիշեալ գիրքին վկայութեանը դիմելու ըլլանք, այս վկայութեան ո՛ր աստիճան տկար և նոյն իսկ վնասակար ըլլալը յայտնի է. որովհետեւ Ալի Հայտար Միտհատ պէյի վերջերս այս խնդրոյն համար թերթերուն ղրկած գրութիւնները, և Միտհատ փաշայի քրոջ Մէսրուրէ հանըմի այն հրատարակութիւնները որոնց մէջ կ'ըսէ թէ ինք իր եղբօր Թայիֆէն ղրկած նամակները պատրաստ է մէջտեղ հանել — եթէ Սայիտ փաշա յանդգնի դատ բանալու — բոլորովին կ'ոչնչացնեն Սայիտ փաշայի ըսածները։

Քեմալ պէյի մասին ալ իր ըրած ընթացքը «յանդգնութիւն» կ'անուանէ։ Ասկէ 32 տարի առաջ Սուպհի փաշայի նման խիստ արդարադատ և խղճամիտ անձնաւորութեան մը նախագահութեան տակ կազմուած դատական ատեանի մը մէջ, Սայիտ փաշայի «յանդգնութիւն» համարած խնդիրը՝ պաշտօնապէս յիշուեցաւ և արձանագրուեցաւ, որովհետեւ Քեմալ պէյի պաշտպան փաստաբան Սարըճեան Թորոս էֆ. դատավարութեան միջոցին քանիցս յայտարարեց թէ «Այս ամբաստանութիւնները, այս զրպարտութիւնները՝ բոլորն ալ առաջին քարտուղար Սայիտ պէյի ենրիկներէն կը բղխին»։ Արդեօք կարելի՞ է ենթադրել որ Սայիտ փաշա՝ որ միջոց մը դատական նախարարութեան մէջ ալ պաշտօն վարեց՝ դատավարութեան թուղթերը չկարդաց։ Հետեւաբար, ո՞ւր յանդգնութիւնը՝ այդ թուղթերը կարդալէ յետոյ կրկին կայր մնացող անձը ցոյց տուած կ'ըլլայ։

Նմանապէս Սայիտ փաշա Քեմալ պէյի զաւակը Էքրէմ պէյը իրեն փեսայ ընել ուզած էր, բայց Կայսրը մտածելով որ այս տեսակ խնամութիւն մը թէ՛ անոր հօր և թէ փեսին համար օգտակար չպիտի ըլլայ, դիտմամբ տասներէկ օրի չափ Էքրէմ պէյը Պալատի քարտուղարութեան դիւանին մէջ զբաղեցուց։

Սայիտ փաշա՝ Սիւլէյման փաշայի խնդրոյն մէջ ալ ինքզինքը պաշտպանել կը ջանայ. բայց ո՞վ չգիտեր թէ ինք առաջին քարտուղար գտնուած միջոցին՝ իրեն ազդեցութիւնը գերիշխան հանդիսացած էր դեռ փորձառու չեղող Կայսեր մօտ և ամէն բան՝ ամէն գործ՝ անպատճառ իր կարծիքին՝ իր գաղափարին համաձայն կը կարգադրուէր ու կը լուծուէր։ Սայիտ փաշա կ'ըսէ թէ՝ Սիւլէյման փաշան դատելու կոչուող պատերազմական ատեանը հանգուցեալ Էյուպ փաշայի նախագահութեան տակ կազմուեցաւ, բայց Հագիգաթ լրագրի հաւաքածոյին մէջ կը կարդանք թէ այդ դիւանը հետեւեալ կերպով կազմուեցաւ.

Րումէլիի պատերազմական Ատեանի նախագահ Միւշիր Սամիհ փաշա, անդամք՝ Միւշիր Նուսրէթ փաշա, Սլեմանք Մուստաֆա փաշա, Տէրվիշ փաշա, Ֆէրիդ Ճէլիլ փաշա, Ալի Նիզամի փաշա, հեծելազօրաց ճիւղի նախագահ Մէհմէտ փաշա, ընդհ. դատախազ՝ Ֆէրիտ Նէճիպ փաշա։ Սայիտ փաշա կ'ըսէ նաեւ թէ՝ ապագային հրատարակելիք գիրքով մը, պիտի հերքէ այն կարծիքը թէ ինք Պալատ փոխադրած է Բ. Դրան իրաւասութիւնը և իշխանութիւնը։ Առոր կը պատասխանենք սա՛ առածով թէ՝ «անձիմն դաշի մը վա. էրապուղըն ալ անձիմն կ'ըլլայ։»

Սայիտ փաշա կ'ըսէ վերջապէս թէ ինք դեռ 30 ամսական ռուէք ունի, տարակոյս չկայ որ եթէ վերջին եպարքոսութեան միջոցին ժամանակը և դրամը յարմար եղած ըլլային, այդ ռուէքները Ելմտական նախարարութեան արկղը կը փոխադրուէին։

Սահմանադրութեան Օրէնքին ձեռագիրները, ինչպէս առաջուց ըսի, վստահելի ձեռքերու մէջ ըլլալով, առանց լուսանկարներն ալ հանելը արգելուած ըլլալուն, երբ հրատարակուին, ամէն ճշմարտութիւն երեւան կ'ելնէ։

Էպիւզզիա

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

«Սա՛ ալ ըսել կը յանդգնիմ որ, եթէ նոյն իսկ ենթադրուի որ Քեմալ պէյի բանտարկութեանը և վտարմանը գործին մէջ Սայիտ փաշա մասնակցութիւն մը ունեցած չէ, և ես ալ աւելորդ ամբաստանութեան մը մէջ գտնուած եմ, իմ այս յանդգնութիւնս պատուաւոր յանդգնութիւն մը կը համարուի, բաղդատելով այն (յանդգնութեան) զոր Սայիտ փաշա ցոյց տուաւ շատ մը քաղաքական գործերու մէջ։ Որովհետեւ, Միտհատ փաշան Իզմիրի Ֆրանսական հիւպատոսարանէն յանձնել տալու համար յանդգնօրէն ցոյց տրուած զոհողութիւնը՝ այսինքն՝ նոյն միջոցին Ֆրանսայի մէջ գործի գլուխ գտնուող Կամպեդդայի դաճիներ գոհացնելու եւ լռեցնելու համար Թունուզի մէջ մեր ունեցած գերիշխանական իրաւունքները զոհելու համար ցոյց տրուած յանդգնութիւնը արդեօք կրնա՞յ բաղդատուիլ Քեմալին վտարումը իրեն վերագրելու համար ցոյց տրուած յանդգնութեան հետ։

Ասկէ զատ, Անգլիոյ կառավարութեան, Եգիպտոս 30 վաշտ զինուոր ղրկելու մասին յամառօրէն տուած խրատները ապարդիւն ձգելու համար տեղի ունեցած քրքակցութիւնը կէտ յանդգնութիւն մը չի՞ կազմեր։ Այս խնդրոյ մասին ձեռքս ունեցած քանի մը հարիւր էջնոց պաշտօնական վաւերաթուղթերը՝ շնորհիւ Բարձրեալին հրատարակելու վրայ եղող Թասվիրը Էֆքեարի մէջ՝ հանրութեան դատաստանին պիտի յանձնեմ։»

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ՕՍՄ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

1293ի Սահմանադրութեամբ և զայն հաստատող 4 րէճէպ 1326 թուական խաթթը Հիւմայունով վաւերացած բոլոր իրաւասութեանց այն մասերը, որոնք Սահմանադրութեան չեն հակասեր, գործադրելի պիտի ըլլան և պիտի պահպանուին մինչեւ որ Ընդհանուր Ժողովը առոր հակառակ որոշում մը չտայ։

1. Սահմանադրութեան մէջ ազգին մեծամասնութեան ազդեցութեան առաւելութիւնը ապահովելու պարագան իբրեւ հիմ պիտի ծառայէ։ Բացարձակապէս պիտի ընդունուի նախարարութեան պատասխանատուութիւնը Երեսփ. Ժողովին հանդէպ, որով նոյն Ժողովին մէջ մեծամասնութիւն չշահող նախարարութիւնը հրաժարեալ պիտի նկատուի։

2. Ծերակուտական անդամներուն թիւը երեսփոխաններու թիւին մէկ երրորդը պիտի չանցնի և 62րդ յօդուածին տրամադրութեան չենթարկուելով, մէկ երրորդը կայսեր և երկու երրորդն ալ Ազգին կողմէ պիտի ընտրուի. ծերակուտականներուն պաշտօնը ժամանակաւոր պիտի ըլլայ։

3. Պիտի պահանջուի որ օսմ. հպատակ և քսան տարին լրացուցած ամէն արու անհատ, կալուած ու հարստութիւն ունենայ թէ ոչ, առաջին աստիճանի ընտրողի իրաւունք ունենայ։ Բնականաբար քաղաքային իրաւունքներէ զրկուածները չեն վայելեր այդ իրաւունքը։

4. Պիտի պահանջուի որ, 1293ի Սահմանադրութեան Ա. յօդուածին տրամադրութիւնները յարգելով հանդերձ, նոյն օրէնքին մէջ բացորոշապէս նշանակուի քաղաքային ակումբներու ազատ կազմութիւնը։

5. Պիտի պահանջուի մասնաւոր կանոններ հաստատել, որպէս զի, նահանգներու վարչութեան եղանակին կապը չլուծելու և չխանգարելու պայմանով, Սահմանադրութեան 108րդ յօդուածին տրամադրած վարչութեան ազատութիւնը ընդարձակելու դրութեան կիրառումը ապահովուի։

6. Երեսփ. Ժողովին որոշման անկ է նահանգներուն ներկայ քաղաքային բաժանման ընդհանուր կերպով բարեփոխումը և փոփոխութիւնը։ Միայն թէ գիւղերու և գիւղախումբերու մօտութեան, հեռաւորութեան և տեղւոյ յարմարութեան տեսակէտով և գործերը դիւրացնելու նպատակով հարկ եղած բարեփոխութիւնները պիտի փութացուցուին։

7. Տէրութեան պաշտօնական լեզուն թուրքերէնը պիտի մնայ։ Ամէն տեսակ պաշտօնական թղթակցութիւններ և խորհրդակցութիւններ թուրքերէն պիտի կատարուին։

8. Պիտի առաջարկուի որ երեսփոխանները անպայման կերպով իրաւունք ունենան օրինագիծեր ներկայացնելու, պայմանով որ տասը երեսփոխաններու կողմէ ներկայացուին։

9. Ամէն ոք, առանց ցեղի ու կրօնքի խտրութեան, կատարեալ հաւասարութիւն ու ազատութիւն կը վայելէ և միեւնոյն պարտականութեանց ենթակայ է։ Բոլոր Օսմանցիները օրէնքին առջեւ և երկրին իրաւունքներուն ու պարտականութեանց մէջ հաւասար են։ Բոլոր հպատակները, իրենց կարողութեանը ու ընդունակութեանը համաձայն, յարմար պաշտօններու պիտի ընդունուին։ Ոչ-իսլամ հպատակներն ալ ենթակայ պիտի ըլլան զինուորագրութեան օրէնքին։

10. Կրթութիւնը ազատ ըլլալու և զանազան հասարակութեանց տրուած կրօնական առանձնաշնորհմանց ըստ առաջնոյն շարունակուելու հիմերը կատարելապէս պիտի պահպանուին։

11.— Պիտի առաջարկուի որ տէրութեան ցամաքային ու ծովային զօրութիւնները կազմակերպուին ու բարեկարգուին կատարելապէս համապատասխան այն քաղաքական և աշխարհագրական դիրքին զոր տէրութիւնը ունի Եւրոպայի տէրութեանց կարգին մէջ։ Պիտի պահանջուի զինուորական ծառայութեան պայմանաժամը զեղչել՝ բանակին մարզանքին ու կատարելագործմանը չվնասելու եղանակով։

12.— Պիտի պահանջուի ջնջել Սահմանադրութեան 113րդ յօդուածին վերջին հատուածը, որ հակառակ է անհատական ազատութեան։

13.— Պիտի առաջարկուի կանոններ հաստատել՝ գործաւորներուն և գործատէրերուն փոխադարձ իրաւունքները ու պարտականութիւնները սահմանող։

14.— Պիտի առաջարկուի որ գիւղացիները հողատէր ըլլալու միջոցները պատրաստուին, հողի տէրերու սեփականութեան օրինական իրաւունքներուն չվնասելու պայմանով։ Դիւրութիւններ պիտի ընծայուին, որպէս զի գիւղացիները կարենան քիչ տոկոսով դրամ գտնել։

15.— Տասանորդի համար առայժմ Թախմինի (հինգ մասի բաժնել) դրութիւնը առողջ հիման մը վրայ հաստատելով ընդունիլ պիտի տրուի։ Պիտի առաջարկուի խալոյն գործադրել այն տեղերը, ուր կիրառումը դիւրին է։ Յետոյ պիտի առաջարկուի «Բասատըրմա»ի դրութիւնը աստիճանաբար գործադրել։

16.— Դասախօսութիւնը ազատ է։ Ինչպէս Սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ, իւրաքանչիւր Օսմանցի կրնայ մասնաւոր վարժարան մը հաստատել, մասնաւոր օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն։

17.— Բոլոր վարժարանները տէրութեան վերին հսկողութեանը տակ պիտի գտնուին։ Պաշտօնական ընդհանուր վարժարաններ պիտի հաստատուին, ուր ազատ ուսում պիտի աւանդուի և զանազան տարրերու ամէնուն համար ալ բաց պիտի ըլլան, որպէս զի օսմ. հպատակներուն կրթութիւնը միաձեւ ու կանոնաւոր ըլլայ։ Նախնական կրթութեան մէջ թուրքերէնը պարտաւորիչ է։ Պաշտօնական վարժարաններու մէջ նախնական կրթութիւնը ձրի է։ Երկրորդական ու բարձրագոյն կրթութիւնը վերոգրեալ պաշտօնական վարժարաններուն կողմէ պիտի հայթայթուին՝ թուրքերէնը հիմ բռնելով։ Ուսմանց ծրագիրներուն մէջ նոր տրամադրութիւններ պիտի աւելցուին՝ երկսեռ ուսուցիչներ հասցնելու և անոնց անուանման մասին։ Առեւտրական, արհեստագործական ու երկրագործական վարժարաններ պիտի հաստատուին, երկրին սեփական զարգացմանը ծառայելու համար։ Լոկ կրօնական վարժարանները այս ընդհանուր տրամադրութենէն բացառութիւն կը կազմեն.

18.— Մասնաւոր հոգածութեան առարկայ պիտի ըլլայ երկրին տնտեսական զարգացումը ու բարգաւաճումը և երկրագործական տեսակէտով ամէն տեսակ յառաջդիմութիւնները ապահովող միջոցներու ձեռք բերուիլը։

19.— Պիտի առաջարկուի որ երեսփոխանական ընտրութեան կանոնագիրը համապատասխանէ ներկայ ծրագրին. նաեւ տէրութիւնը պիտի բարեփոխէ այն ամէն տրամադրութիւնները որոնք կրնան արգելք ըլլալ ընտրութեանց ազատօրէն կատարուելուն։

20.— Պիտի առաջարկուի որ պահանջուած հանգամանքները ունեցող ամէն Օսմանցի իրաւունք ունենայ ինքզինքը երեսփոխան ընտրել տալու օսմ. երկիրներու ամէն մասերուն մէջ։

21.— Այս ծրագրին պարունակած յօդուածները պիտի կրնան բարեփոխուիլ և փոխուիլ՝ ժամանակին պահանջմանց համաձայն և տեղի ունենալիք ընդհանուր ժողովներու կողմէ տրուելիք որոշումներով. առանցմէ մէկ կամ մէկ քանի յօդուած կարելի պիտի ըլլայ ջնջել և կամ նորեր աւելցնել։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Ֆրէմտենպլատ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան լրագիրը, Պ. Կէշովի միջադէպին վրայ խօսելով, կը յիշէ կարգ մը երկրորդական պարագաներ՝ հաստատող թէ Թուրքիա արդէն քանի անգամներ անուղղակի կերպով ճանչցած է Պուլկարիոյ հիմնական դիրքը՝ հանրային իրաւունքի տեսակէտով։ Նոյն թերթը կը յաւելու.— «Կ. Պոլսոյ ձեռնհաս շրջանակներուն մէջ կ'երեւայ թէ կը խոստովանին որ այդ մասին սխալ մը գործուած է։ Այս պարագան արդիւնք է այն լուրերուն որոնք կը ծանուցանեն թէ Կ. Պոլսոյ մէջ ջանքեր կ'ըլլան քիչ մը կնճռոտ կացութեան մը մէջ կարգադրութեան գոհացուցիչ եղանակ մը գտնելու երկու կողմին համար ալ։ Բէշդայի մէջ Ֆէրտինանտ իշխանին ըլլալիք մեծ ընդունելութիւնները այժմ պիտի տան այդ ջանքերուն՝ ցոյց տալով Պուլկարիոյ դիւանական դիրքը՝ այն եղանակով որ Կ. Պոլսոյ կառավարութիւնը, առանց իր «բրէսթիժ»ը կորսնցնելու, կարենայ դարմանել թիւրիմացութիւն մը և լուռ ճամբու մը մէջ վերադարձնէ Պուլկարիոյ հետ իր այնքան կարեւոր յարաբերութիւնները։»

—Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշա, Պ. Կէշովի միջադէպին առթիւ, սա յայտնութիւնը ըրաւ Սապահի խմբագրապետին.— «Այդ միջադէպին նկատմամբ շրջած զրոյցները սխալ են։ Միջադէպը արդէն էապէս կարեւորութիւն չունի. մէկ քանի օրէն բոլորովին պիտի կարգադրուի։»

—Անգլիոյ կառավարութիւնը, փափաքող ըլլալով որ Պ. Կէշովի միջադէպը երկու կողմերուն միջեւ բարւոք կերպով կարգադրուի, այդ մտքով հրահանգ տուեր է Սոֆիայի անգլիական ներկայացուցչին։

—Ֆէրտինանտ իշխանը, երէքշաբթի օրը, Բէշդայի մէջ Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր հետ տեսակցեցաւ և այսօր, հինգշաբթի, Սոֆիա կ'ուղեւորի։ Կը կարծուի թէ այդ տեսակցութեան արդիւնքն ալ պիտի նպաստէ միջադէպին դիւրաւ կարգադրուելուն։ Իգտամ կ'ըսէ թէ լրագիրները թէեւ կասկածելի ցոյց կուտան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութեան այդ մասին ունեցած ընթացքը, բայց քանի որ մեծ տէրութիւնները խնդրոյն կարգադրութիւնը կ'ուզեն, չի յուսացուիր որ Օսմ. Տէրութեան դրացին՝ Աւստրիա-Հունգարիա տարբեր ընթացքի մը հետեւի։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

Սոֆիայէն երեքշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Րումէլիի երկաթուղին գործադուլը թէեւ աւարտեցաւ երէկ իրիկուընէ ի վեր, սակայն այն գիծերը որոնք Պուլկարիոյ մէջ կը գտնուին և զորս պուլկար կառավարութիւնը գործադուլին հետեւանքով պուլկար զինուորներու միջոցաւ բանեցնել տուաւ, մինչեւ հիմա չեն վերադարձուած Երկաթուղիի Ընկերութեան։ Պուլկար կառավարութիւնը յայտարարեց թէ այդ գիծերը այն ատեն միայն պիտի վերադարձնէ, երբ առաջարկուելիք կարգ մը պայմաններ լրացուին։ Այդ պայմանները պիտի կազմեն, հաւանօրէն, ապագային երթեւեկութիւնները չընդհատելու մասին երաշխաւորութեան մը պահանջումը։»

—Նոյն թուականով Սոֆիայէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Այսօրուան եւրոպական կառախումբը, պուլկար կառավարութեան հրամանով, պուլկար պաշտօնեաներու կողմէ Օսմ. սահմանագլուխէն մինչեւ Սոֆիա տարուեցաւ։ Այս դրութիւնը պիտի գործադրուի, մինչեւ որ Երկաթուղիի Ընկերութիւնը կատարէ պուլկար կառավարութեան պահանջումները։ Սոֆիայի գերմանական և աւստրիական ներկայացուցիչները բացատրութիւններ առնալու համար դիմումներ ըրին պուլկար կառավարութեան, որ պատասխանեց թէ գործադուլը աւարտած չի նկատեր և թէ պուլկար ազգին ու պետութեան շահերը պաշտպանելու համար, պէտք է իր հողին վրայ գտնուած գիծերը գրաւէ, մինչեւ որ Երկաթուղիի Ընկերութիւնը երաշխաւորութիւն տայ կառախումբերու աւելի կանոնաւոր և ապագային չընդհատուելիք երթեւեկութեան մը համար։»

—Երկաթուղիի Ընկերութեան Սոֆիայի ներկայացուցիչը, Պուլկարիոյ ճամբաներու և հաղորդակցութեանց նախարարին դիմելով, յայտարարեց թէ գործադուլը աւարտած է և թէ Պուլկարիայէն անցնող գիծերը պէտք է Ընկերութեան վերադարձնել։ Նախարարը պատասխանեց թէ այդ գիծերը չեն կրնար յանձնուիլ այն տեսակ պաշտօնեաներու, որոնք Կ. Պոլսէն գործադուլ կը հաչակեն, կը դադրեցնեն՝ բանեցող ժամանակ օսմանեան զինուորական կառախումբեր բանեցնելով։ Նախարարը յաւելց թէ պուլկար կառավարութեան անկ է Երկաթուղիի Ընկերութեան հետ կարգադրել կարգ մը խնդիրներ, որոնք կը վերաբերին Պետութեան շահուն և ազգային ապահովութեան։ Նախարարը ըսաւ թէ Ընկերութեան սեփականութեան իրաւունքները պիտի պահպանուին։

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ

Պիթլիսէն հետեւեալը կը հեռագրեն երկուշաբթի օրուան թուականով.— Հասնանցի գայմագամ Մէհմէտ Էմին պէյի մարդերէն մէկը ողջ ձերբակալուեցաւ և միւսն ալ մեռած, Մալազկերտ գաւառակին մէջ կատարուած հետապնդումներու պահուն։ Ասոնք անցեալ տարի Աղվերան գիւղը այրած, բոլոր անասունները կողոպտած եւ քանի հոգի սպաննած էին։ Գողցուած անասուններուն վեց հարիւրը ետ առնուելով տէրերուն վերադարձուեցան։ Հասնանցի հազարապետ Րիզա աղայի մարդերէն ալ հինգ հոգի ձերբակալուելով դատարանի յանձնուեցան։ Ասոնք եւս շատ մը չարագործութիւններ ըրած էին։ Շրջակայ գիւղերէն կողոպտուած վեց հարիւրի չափ անասուններ ետ առնուելով տէրերուն վերադարձուեցան։ Հետապնդումները կը շարունակուին։

—Պաղտատի մէջ կիրակի օրուընէ ի վեր ժանտախտէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ԴՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ ԽԱՆ
Կեդրոն գիտական, վիպական, դպրոցական
եւ մատենադարանի ամէն տեսակ գրքերու
ԸՆՏԻՐ ՏՊԱԳ. ՎԻՄԱԳԻՐ ՈՒ ՏՊԱԳԻՐ
Այցաթուղթ, շրջաբերական, նամակագլուխ,
պահարան, վկայական, վիճակացոյց,
բարենիշ, պատուանիշ եւն. եւն.
Յանձնարարութեանց առաքում օրը օրին
ու նոյնութեամբ։
Գործառնութիւնք միշտ կանխիկ
20—5

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆ.ն ձեռնհաս պաշտօնատանն վերադարձուց հանքերու մասին իր ստացած մենաշնորհները։

—Թանին զրոյց մը կը յիշէ թէ նախկին Մեծ-Եպարքոս Ֆէրիտ փաշա երբեմնակի պալատ երթալէ ետքը, հիմակ ալ դիմումներ կ'ընէ նախարարութիւն մը կազմելու համար և թէ Զիհնի փաշայի ալ նախարարական պաշտօն մը պիտի յանձնէ։ Թանին չի հաւատար այդ զրոյցին, ըսելով որ վստահ է Ֆէրիտ փաշայի խոհականութեանը վրայ, վասն զի անցեալը դեռ մոռցուած չըլլալով, անշուշտ կրնայ որոշել թէ դահլիճ մը պիտի չկրնայ կազմել։

— Ելմտական նախարարը գանձուն թողած է փոխառութենէն առնելիք հարիւրին երկու միջնորդչէքը, որ 60-80,000 ոսկի կը հանէ։ Ասկէ վերջն ալ միջնորդչէքի դրութիւնը պիտի վերնայ։

—Քաղաքապետութիւնը ուզած է առաւելապէս Սելանիկի ու Պէյրութի ելեկտրական հաստատութեանց ծրագիրները՝ Կ. Պոլսոյ մէջ ալ նոյն կարգի հաստատութիւններ հիմնելու առթիւ կատարուելիք խորհրդակցութեանց պահուն նկատողութեան առնելու համար։

—Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ ծխախոտի գործարաններու 14,000 գործաւորներ գործադուլ յայտարարած են, սպառնալով ծխախոտի մթերումը արգիլել շոգենաւերուն մէջ, եթէ իրենց գոհացում չտրուի։ Վաճառականները դիմեցին կուսակալին միջամտութեան։

—Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական պիտի կարգուի Ամէտի դիւանին տնօրէն Սաիտ պէյ։

—Ռամազանը շաբաթ պիտի սկսի եթէ լուսնոյ մահիկը տեսնուի. իսկ հակառակ պարագային կիրակի։

—Օրոզդի Պաք վաճառատան պաշտօնեաները գործադուլ ըրին. հարիւրին քառասուն յաւելում ևայլն կը պահանջեն։

—Իզզէթ փաշա կ'ուզէ Պոլիս գալ, միայն պայմանով որ կարենայ հանգիստ ապրիլ։

—Դաւրէժի մէջ սահմանադրականները յաղթեցին մէկ քանի օրէ ի վեր կատարուող ճակատամարտին մէջ։

—Թեհրանէն կը հեռագրեն թէ պարսիկ կառավարութիւնը ծանուցեր է որ Շապան 25էն սկսեալ 48 ժամ ջարդել պիտի տայ Դաւրէժի բնակիչները։ Ազգը միջոցներ ձեռք առեր է ինքզինքը պաշտպանելու համար։

— Ծխախոտի Ռէժիի բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ։ Վարչական Խորհուրդին տեղեկագրէն հասկցուեցաւ թէ 1908 փետրուար 29ին աւարտող տարեշրջանին ընդհանուր հասոյթն է 2,699,632 ոսկի, ուրկէ պէտք է հանել 38,737 ոսկի՝ Եգիպտոսի Րէֆթիէի ու Թէնպէքիի Ռէժիին համար Կայս. Կառավարութեան ու Հանրային Պարտքի վարչութեան բաժինները։ Այդ հաշուով կը մնայ 2,660,895 ոսկի։ Ծախքն է 1,396,364, որով զուտ հասոյթ կը մնայ 1,264,030։ Ասկէ ալ պիտի զեղչուի Կայս. Կառավարութեան հաստուցուած տարեվճարը 750,000 ոսկի, որով տրամադրելի կը մնայ 514,030՝ նախորդ տարիէն 44,981 աւելի։

—Օսմանցի Իւնիօն է Բրոկրէ քոմիտէներու ժողովի անդամները յառաջիկայ երկուշաբթի ժամը 7ին Ղալաթիա, Սինկրօս-Ճէլալեան վերլուծարանը նիստ կը հրաւիրուին։

Ատենադպիր ժողովին
Ճելալ Թահսին

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 22 Սեպտ.—Այսօր Պերլինի մէջ կատարուեցաւ մամուլի միջազգային համաժողովին բացումը։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆոն Շէօն, բացման ճառը արտասանելով, խօսեցաւ լրագիրներու կատարած կարեւոր դերին վրայ՝ քաղաքական բոլոր խնդիրներու մէջ, և դիւանագիտութեան ընծայած օգտակար գործակցութեանը վրայ։ Այդ ճառը շատ ծափահարուեցաւ։

ԼԸ ՄԱՆ.— Պ. Ռայթ իր օդաչու գործիքով վերելք մը կատարեց երեսուն մեդր, մէկուկէս ժամու չափ 90 քիլոմեդր տեղ երթալով։ Նորէն վերելք մը պիտի կատարէ։

ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ.— Մանարանի 130,000 գործաւորներու հաշտութեան փորձերը յաջողած չըլլալով, բանթող ըրին և ցոյցեր կատարեցին։ Օրականի զեղչը չեն ընդունիր։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆէսի գործարաններու զուտ շահն է 662,932 քրոն։ Շահաբաժինը հարիւրին ութ է. անցեալ տարի հարիւրին հինգ էր։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը, այսօր, ֆրանսական ու սպանիական դեսպաններուն յանձնեց Գերմանիոյ պատասխանը՝ Մարոքի մասին ֆրանքօ-սպանիական ծանուցագրին համար։

ԹՈՒԼՈՆ.— Լարուշ-Թրէվիլ զրահաւորակին մէջ թնդանօթ մը պայթելով, շատ մը մարդեր մեռան ու վիրաւորուեցան։ Զոհերը կտոր կտոր եղած էին։

ՌԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Այսօր քոլէրայէ 417 դէպք ու 176 մահ պատահեցան։ Հիւանդանոցներուն մէջ 1561 վարակեալներ կան։

ՊԵՐԼԻՆ.— Հոս քոլէրա պատահած ըլլալու լուրը բոլորովին անհիմն է։

ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ-ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ
50,000 բառ, ոճ եւ ասութիւն
գիտական եւ այլ կարեւոր բառերու
Ֆրանսերենով
ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ
Կը վաճառուի կանխիկ 35 ղշ.ի
Կը գտնուի Պալենց գրատուն
10—5

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԱՆԻ ՎԻԼԱՅԷԹԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Պոլսոյ պատասխանատու մարմինը Վանի Դաշնակցական մարմինէն ստացեր է հետեւեալ հեռագիրը.—

ՎԱՆ, 7 սեպտ. — «Բռնապետական վերջին օրերուն քաղաքական պաշտօնեաներու և համիտէներու կողմէն գործուած հարստահարութեանց և կաշառակերութեանց մասին ընդարձակ փաստացի տեղեկութիւններ մեր ձեռքին տակ ունինք։ Մինչեւ հիմա անոնց միայն մէկ աննշան մասը, առանց դատի ենթարկուելու, պաշտօնանկ եղած է։ Մինչ մի խոշոր մասը, ազգերու և ցեղերու միութեան ու Սահմանադրութեան հակառակ մտքեր յայտնած ըլլալով հանդերձ, տակաւին կը մնայ պաշտօններու վրայ։ Հետեւաբար՝ երկրին մէջ գոյքի և կեանքի ապահովութիւն չըլլալով մէկտեղ՝ Սահմանադրութեան սկզբունքներու կիրառումին անհնարին կը դառնայ։ Յիշեալ անգութ բարձր պաշտօնեաներու ցուցակը առաքել ներկայացնելով և անոնց պաշտօնի վրայ մնալուն ու անպատիժ թողնելուն դէմ բողոքելով, կը պահանջենք որ անոնք պաշտօնանկ ըլլան և Պոլիս բերուելով դատի ենթարկուին։ Ուստի այդ մտքով քիւրտ աղաներու և քաղաքական պաշտօնեաներու անունները կը նշանակենք։

Այդ անուններու ցանկը Հ. Յ. Դաշնակցութեան Պոլսոյ պատասխանատու մարմինոյն կողմէ միւս մանրամասնութիւններով հանդերձ պիտի հաղորդուի մինիստրութեանը։

Յ. Շահրիկեանը Տրապիզոնէն ստացեր է հետեւեալ հեռագիրը.—

«Ձեր նկատմամբ ժողովրդական ընդհանուր համակրութեան արտայայտիչը ըլլալու համար՝ երեսփոխանութեան ձեր թեկնածութեան յայտարարուած ըլլալը ուրախութեամբ տեղեկացնելով՝ կը սպասենք ձեր պատասխանին»։

Ստորագրուած է՝ պէլէտիյէի նախագահի փոխանորդ ԱՀՄԷՏ

ՋՐՈՅՑԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Ազգ. Պատրիարքարանի գործակատարի օգնական Գամէր էֆ. Շիրինեանի անցեալ ուրբաթ օր դատական նախարարին կողմէ կանչուած և անոր հետ տեսակցութիւն մը ունեցած ըլլալը հրատարակուեցաւ հայ մամուլին մէջ։

Դատական նախարարը կարգ մը ողջամիտ յորդորներու հետ մէկտեղ սա խօսքն ալ ըրած է Գամէր էֆ.ի. «Կը լսեմ որ հայ յեղափոխականներ կը լեցուին Պոլիս և շատ մարդիկ կը կոչեն Պոլիս և կը զինեն զանոնք.»

Երբոր այս յայտարարութիւնը դատական նախարարի մը բերնէն կը լսուի՝ այլապէս ծանրակշիռ և մտահոգիչ իմաստ մը, ծաւալ մը կ'առնայ։ Եւ առոր՝ այդքան պաշտօնական աղբիւրէ մը բխելով՝ ստուգութիւն մը կամ իրողութիւն մը ըլլալու մասին կարծես թէ ա՛լ բնաւ կասկած չի մնար։

Թէ հայ յեղափոխականներ կուգան Պոլիս,— այս մասին բնա՛ւ տարակոյս չկայ. ինչպէս բնաւ տարակոյս չկայ որ, թուրք յեղափոխականներ, յոյն յեղափոխականներ, պուլկար յեղափոխականներ ամէն օր կուգան ու կ'երթան ազատ համարձակ։ Ճիշդ է թէ յեղափոխական բառը այլեւս իր բուն, իսկական նշանակութիւնը ունենալէ դադրած է, նկատելով որ յեղափոխական տարրը գոյութիւն կ'ունենայ — և գոյութեան իրաւո՛ւնք — բռնապետական րէժիմի տակ միայն. ցորչափ այդ րէժիմը չկայ և ազատութիւնը լայնօրէն և անվերապահօրէն կը տիրէ Օսմ. Կայսրութեան մէջ, զինուած յեղափոխականը ինքնին կ'անհետանայ։ Հետեւապէս այն յեղափոխականը որ Պոլիս կուգայ, կուգայ ո՛չ իբրեւ հակաբռնապետական մարտնչող տարր, այլ իբրեւ խաղաղասէր մարդ, որ մօտէն կը հետաքրքրուի սահմանադրական Թուրքիոյ ներքին գործերով ու գործադրելի կարգադրութիւններով, անշուշտ մասնաւոր անհատներէ քիչ մը աւելի իրաւունք վայելելով Օսմ. սահմանադրական Կայսրութեան բարեկարգութեան անմիջական ու անհրաժեշտ գործօններուն կիրառութեան ձեւին։ Այս հանգամանքին տակ ներկայացող ո և է Օսմանցի, ըլլայ Հայ, Թուրք, Յոյն, Հրեայ, եւ այլն, յեղափոխական անունով որակելը եթէ աւելի հեշտ կուգայ ոմանց, թող այնպէս որակեն, վնաս մը չկայ։

Բայց երբ դատական նախարարը կ'ելլայ կը յայտարարէ թէ «Հայ Յեղափոխականները շատ մարդ կը կանչեն Պոլիս և կը զինեն զանոնք», պարզապէս ձայնատարը կը հանդիսանայ Հայերուն դէմ վերջերս նենգամիտներու կողմէ հոս հոն սփռուած նպատակաւոր տարաձայնութիւններուն, որոնց ամբողջ ստութիւնը մերկապարանոց երեւան ելաւ և Հայ Ազգին խաղաղասիրական ու համերաշխական միահամուռ տրամադրութիւնը ի լուր աշխարհի հռչակուեցաւ։ Ո՜րքան պիտի սիրէինք որ լուսամիտ նախարար մը՝ որ իրերը բարձրէն և իմաստասիրօրէն կը դիտէ, ասանկ անհիմն ասոյթներու բնաւ կարեւորութիւն չտալով՝ զանոնք պաշտօնական բերնով մը չի հաղորդեր ուր որ պէտք է, որպէս զի հասարակ ժողովուրդն ալ՝ որուն տրամադրութիւնները այնքան դիւրափոփոխ են և որ դուցէ ամէն նախապաշարումներէ բոլորովին ո՛չ ազատ տակաւին, չմղուէր անհարկի կասկածներ րու և անախորժ չարժումներու հանդէպ Օսմ. ժողովրդեան մէկ մասին:

Ո՞վ ըսաւ կամ ո՞վ հաստատեց որ հայ յեղափոխականները Պոլիսէն կը քշուին և մարդիկ կը կոխեն ու կը փնտռեն զանոնք: Ասոնմով կ'ուզուի նորէն չար նպատակներ վերագրել Հայերուն և Հայերու այն մասին որ յեղափոխական անուան տակ կը ճանչցուի կոր տակաւին: Ասիկա Հայերուն դէմ ընդհանուր գրգռութիւն մը յարուցանել, մեր այլազգի եղբայրներուն մէջ մեզի դէմ կասկածի թունաւոր զգացում մը նորէն ստեղծել է: Հայը ա՛լ պէտք չունի զինուելու, կամ այնքան միայն կը զինուի որքան ուրիշ սահմանադրական ազատ երկիրներու ժողովուրդները կը զինուին, ոչ թէ խաղաղութիւնը վրդովելու կամ ըմբոստական չարժումներ առաջ բերելու, այլ պարզապէս անոր համար որ զէնքը մարդուն համար չինուած է ու մարդը կեանքի ամէն պայմաններու տակ պէտք կ'ունենայ զէնքի: Շատ հաւանական է որ դատական նախարարը անգամ իր գրպանին մէջ բռովլէր մը ունի: Արդ, այս զէնքը ունենալուն համար դատական նախարարը հասարակաց խաղաղութեան դէմ վտանգ մըն է, Բնա՛ւ:

«Ու կը զինէ՞ն զանոնք»:

Հէ՛: Շնաւոր այս բառը չատ բարբարոս կը հնչէ կոր ականջներուս: Ինչ կայ. վերադարձա՞ւ բռնապետական րէժիմը, և հի՞ն ե՞րգը կը սկսինք կոր անոր դէմ: Փա՛ռք Աստուծոյ, դեռ սահմանադրական ենք, ու համաձայնութիւն ալ չկայ որ դադրինք Սահմանադրութիւնը վայելել: Ան ատենը ինչո՞ւ զինուի Հայը. որո՞ւ դէմ. ազատութեա՞ն դէմ:

Եւ մտածել որ այսքան դատարկ ու անհիմն զրոյցի մը հաւատ ընծայելով՝ մեր դատական լուսամիտ ու զարգացած նախարարը կը մղուի, յորդորի ձեւին տակ և պաշտօնական Հայու մը խողովակովը, զայն հաղորդել իր հայ հայրենակիցներուն:

Զարմանալի՛ք թէ ցաւի՛ք:

Եր. Սրմաքէշխանլեան

ՏԱՃԱՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
ԿԱՐԳԱԼՈՒԾ ՀՌՉԱԿՈՒԱԾ
ԵՐԵԿՈՒԱՆ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Խառն ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Պատր. Տեղապահ Տ. Եղիշէ Դուրեան Սրբազանի: Ներկայ էին կրօն. ժողովին Դուրեան և Պալաքեան վարդապետները, Տ. Մկրեան Ա. քհ., Տ. Միքայէլ Այճեան և Տ. Հմայեակ Էքսէրճեան քահանաները, Քաղ. Ժողովէն Աւետիսեան Տիրան էֆ. Այնեան, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Վահան պէյ Սուբենեան, Տօքթ. Աճէմեան պէյ և Մկրտիչ էֆ. Ասատեան:

Ժողովը նկատողութեան առաւ Տաճատ վրդ. Ռուսինեանի մասին մատուցուած բողոքագիրը և տեղեկանալէ վերջ յիշեալ վրդ.ին նախապէս պատժական մէկ տնօրինութեան՝ որուն արդէն ենթարկուած էր՝ համոզում գոյացուց անոր անարգոյ և եկեղեցական սքեմին անարժան, եւ խաֆիյէ ըլլալուն, որոշեց կարգալոյծ ընել յիշեալ վրդ.ը և գործադրութիւնը յանձնեց Նախագահ Սրբազանին:

Խառն ժողովի գումարումէն առաջ Հայ Մամուլի ներկայացուցիչներ, որոնց կ'ընկերանար Բանասէրի յարգոյ խմբագրապետ Պ. Բասմաճեան և Տաճատի զակլ մատնութեանց զոհ գացած բազմաթիւ ազգայիններ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանը երթալով պահանջեցին որ Տաճատ վարդապետի նողկալի արարքները անաչառօրէն քննուին և խիստ պատիժ մը ենթարկուի ան: Ժողովը, ինչպէս կ'երեւի վերեւ հրատարակուած որոշումէն, միաձայնութեամբ բաւած կարգալոյծ հռչակեց Տաճատ վրդ.ը: Այս արդար տնօրինութեան վրայ՝ ներկայ ցուցարարները «Կեցցէ՛ Դուրեան Սրբազան», գոչեցին խանդավառութեամբ և գոհ սրտով մեկնեցան: Դատական նախարարութեան պիտի հաղորդուի վարչական այս որոշումը, որպէս զի բեկանուի Մադիկի և Կալուսթի դէմ արձակուած անիրաւ դատավճիռը:

Անկեղծ շնորհաւորութեան արժանի է Ազգ. վարչութեան այս կորովի և կտրուկ որոշումը, որով Հայ Եկեղեցիի ծոցէն [illegible] կը վտարուի Տաճատի պէս անբարոյական մարմին մը և անկրօն արարած մը, որ դատ բանալու ծիծաղելի անպատկառութիւնն ալ ունեցած էր: Կը մաղթենք որ շուտով կարգը գայ նաեւ այն միւս վեղարաւորներուն, որոնք Ազգը մատնելով իրենց փորը պարարտացուցած են տարիներէ ի վեր:

⁂

1.—Ամենայն Հայոց Ընդհ. Հայրապետին ընտրութեան համար որոշուած թուականը մօտեցած ըլլալով, ժողովը լսելէ վերջ այս մասին Նախագահ Սրբազանին տեղեկութիւնները, ինչ ինչ տնօրինութիւններ ընելով, գործադրութիւնը յանձնեց Ն. Սրբազնութեան:

2.—Ս. Նախագահը տեղեկութիւններ տուաւ Կեդրոնական Վարժարանի վերաբացման և Խնամակալութեան հրաժարականին վրայ. Ժողովը անընդունելի դատելով Խնամակալութեան հրաժարականը, որոշեց հրաւիրել զայն չլքանել գործերը և շարունակել իր պաշտօնը ժամանակ մը եւս, մանաւանդ որ փոքր միջոց մը միացած էր արդէն նոր ընտրութեանց:

Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ իր օրակարգին վրայ գտնուող զանազան խնդիրներով:

ԱՆՏԵՂԻ ԿԱՍԿԱԾ ՄԸ

Սօֆիայէն աղբիւրէ քաղած ենք թէ Թուրք կառավարութիւնը վերջին օրերս պաշտօնապէս դիտողութիւն ըրեր է պուլկար կառավարութեան թէ Հայերը կամ հայ յեղափոխականները Վառնայի մէջ ռումբեր կը պատրաստեն եղեր նոյն իսկ պուլկար ոստիկանութեան գիտակցութեամբ:

Այս լուրը որչափ զարմանալի նոյնչափ ալ ցաւալի տպաւորութեան մը տակ կը թողու մեզ: Զարմանալի անոր համար որ արդի Թուրք կառավարութիւնը տակաւին կասկածներ կ'ունենայ Հայերու վրայ, երբ այլեւս, նոր ռէժիմին հաստատութեամբը բոլոր հայ յեղափոխական կազմակերպութիւնները պաշտօնապէս և հրապարակաւ յայտարարած են թէ իրենք այլ եւս քաղաքական լեգալ կուսակցութիւններ են և իրենց պայքարը օրինական ու բառլեմանական միջոցներով միայն պիտի մղուի: Ցաւալի է անոր համար որ Թուրք կառավարութիւնը կարեւորութիւն կուտայ տակաւին մութ տարրերու քսութեանց, որոնց նպատակն է, մանաւանդ այս միջոցիս, հայ, թուրք և պուլկար տարրերու մէջ անվստահութեան և կասկածի սերմեր ցանել, ջուրը պղտորել, որպէս զի այդ պղտորութեան մէջ իրենք կարենան ձուկ որսալ:

Պուլկար կառավարութիւնը թէեւ յետ քննութեան պատասխանած է Թրքական նօթային, թէ այդ տեսակ բան մը այժմ Վառնայի մէջ գոյութիւն չունի, բայց եղած հարցումը կը բաւէ Հայերուս փափուկ զգացումները վիրաւորելու: Թուրք կառավարութիւնը լաւ պիտի ընէ եթէ այդօրինակ քսութեանց նախ շարժառիթները որոնէ ու յետոյ գործի կպէ:

(Իրաւունք)

ՑԱՒԱԼԻ ԴԷՊՔ ՄԸ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Երէկուան Խառն ժողովին նիստէն յետոյ, երբ Գաղթականներու Յանձնաժողովը նիստ գումարած էր Ղալաթիոյ Խնամակալութեան սենեակին մէջ, յանկարծ իրարանցում մը փրթաւ դրան առջեւ և բակին մէջ խռնուող բազմութեան կողմէ, որոնք սկսան ձեռքով ոտքով, կոչելով զիրար հարուածել և աղաղակ մը յարուցանել, որուն առաջքը հազիւ կարելի եղաւ առնել՝ Տեղապահ Դուրեան Սրբազանի, Տ. Մկրտիչ արքպ. Վեհապետեանի, Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանի և մէկ քանի ազգայնոց անձերու միջամտութեամբ ու յորդորներով: Այս անտեղի խառնակութեան միջոցին գաղթականներէն մէկը դանակով կռնակէն վիրաւորեց Երզնկացի երիտասարդ մը, որ անմիջապէս մօտակայ դեղարանի մը դրկուեցաւ դարմանուելու համար, ու ըստ Տեղապահ Սրբազանին յանձնարարութեամբ Ազգ. Հիւանդանոց փոխադրուեցաւ: Այս անվայել միջադէպին տեղի տուած է գաղթականներէն մէկը, որ Յանձնաժողովին սենեակը մտնելով անպատշաճ խօսքեր ըրած է անդամներուն, և դուրս հանուած է բարապանին կողմէ:

Այս պատճառաւ Յանձնաժողովին անդամներէն ոմանք որոշեցին հրաժարական տալ, նկատելով որ միշտ այսպիսի ընդմիջումներ և անհաճոյ անսարքներ տեղի կ'ունենան, որով չեն կրնար իրենց պաշտօնը հանդարտ մտքով կատարել:

Եկեղեցիին մէջ պատահած սոյն անկարգ ու անվայել ընթացքներու արձագանգներ ալ կը հասնին մեզի, ինչ որ պատիւ չէ բերեր մեր ազգ. արժանապատուութեան:

Դարձեալ հաստատեցինք թէ առջի գիշեր քանի մը գաղթականներ գինով վիճակի մէջ, ուշ ժամանակ եկեղեցի մտնել ուզեր են, բայց տեսնելով որ չեն բանար դուռը, ժամերով զարկեր են քարերով, որոնց հետքը դեռ կ'երեւայ դրան վրայ: Շատ ցաւալի է որ սոյն տխուր խռովութիւններ տեղի կ'ունենան մանաւանդ եկեղեցիին չրջափակին մէջ՝ գաղթականներու կողմէ, որոնք մասամբ իրենց երկիրները կը դրկուին, մինչ միւս կողմէն նորեր կուգան:

ՔԻՒՐՏԻ ՄԸ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ՄՈՒՇԻ ՄԷՋ

Մինչ Սահմանադրութեան վերահաստատման և բանտարկեալներու ներման հեռագիրը Մուշ կը հասնէին, ահա դաշտի Յրօնք գիւղին մէջը խուժում եղեռն մը կը գործուէր: Բէջ Սըլօի երկու ճիւղ կորճէ տղաք սրտին մէջը կ'աշխատէին, մէկը ցորենի խուրձեր վեր կը բարձրացնէր, միւս եղբայրն ալ դէզին վրայ կոյտած կը չարէր. անդէն արեւելքէն գինեալ քիւրտ մը կ'երեւի և հրացանը կ'ուղղէ այդ անմեղ երկրագործներու վրայ. առաջին գնդակը կը գլորէ վարը գտնուող եղբայրը: Յետոյ երբ դէզի վրայ գտնուող միւս եղբայրը կը տեսնէ այդ տարաբախտ դէպքը և եղբօր մահը դէզին վրայէն վար նետուելու կ'աշխատի, և ահա երկրորդ գնդակ մը կուգայ և վար կը տապալէ զինքը իր եղբօր անշնչացած դիակին վրայ, խառնելով երկու անմեղ եղբայրներուն սուրբ արիւնը իրարու հետ... Գիւղացիք, այդ դէպքէն զայրացած, իրենց սայլերը կը լծեն և երկու դիակներու հետ իրենց ընտանիքները առնելով կառավարութեան դուռը կը բերեն, պահանջելով որ կամ այդ ոճրագործ քիւրտը — որու ինքնութիւնը իսկ ծանօթ է իրենց — բանտարկուի և կամ ներումն տրուի իրենց այդ գիւղէն ուրիշ վայր մը գաղթելու, սակայն Մշոյ վարչապետ Միւթէսարրիֆը Բէյմոլ փաշա ոստիկաններով հետ դարձնել կուտայ յուսահատ հայերը, խոստանալով անմիջապէս ձեռք բերելով բանտարկել ոճրագործ Քիւրտը: Միւթէսարրիֆը լաւ յարգեց իր խոստումը, որովհետեւ այդ Քիւրտը հիմա հանգիստ իր տունը նստած կը խնդայ կառավարութեան և բողոքող հայութեան երեսին....:

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ ԵՈԶՂԱՏԻ ՄԷՋ

Եոզղատէն կը գրեն մեզ օգոս. 26 թուիւ.— Մինչ 32 օր առաջ ազատութեան կենսատու արեւը Վոսփորի գեղադիտարժան ափերէն սկսեալ մինչեւ Թուրքիոյ ամէնէն հեռաւոր անկիւններն իսկ կը լուսաւորէր, Եոզղատ, Գաղատիոյ այս չքնաղ քաղաքը, ազատութեան համար իր տածած յոյսերն ինքն իր մէջ ամփոփած, բոլորովին անմասն և անտարբեր կը կենար: Օգոստ 17էն յետոյ սկսան խրախճանութիւնները: Հին ռէժիմին ախոյեաններն և վերջին Միացորդներէն եղող տեղւոյս կառավարիչ պէյը վտարուած էր: Անձկանօք սպասուած ժամը հասա՛ծ էր: Քաղաքական ժողովի, Տնտեսական, Ուսումնական Խորհուրդներու անդամներէն և երիտասարդներէն Կարգադիր Մասնախումբ մը կազմ ու պատրաստ էր:

Օգոստ. 18ի երկուշաբթի օրը, Հայ Նահատակներու յիշատակին յատկացուած պատմական օրն էր. Ժամերգութեանց աւարտումէն յետոյ մեծաքանակ պատրաստուած թափօրն սկսած էր յառաջանալ դէպի գերեզմանատուն, օրհնելու և պսակելու համար յիշատակն այն հէ՛ք մանկանցուներուն, որոնք ազատութեան սիրոյն զոհուած էին: Թափօրը ծանրաքայլ ու յամրընթաց կ'ընթանար: Տեսարանը գերազանցապէս յուզիչ և խորհրդաւոր էր: Քաղաքիս փոխ-կառավարիչ և զինուորական հրամանատար Շէրիֆ պէյը՝ զինուորական նուագախումբը դրկած և իր ներկայութեամբ պատուած էր: Թափօրին առջեւէն կ'երթար զինուորական նուագախումբը և փառաւոր խաչ մը. յետոյ կուգար Խաչակիր Երիտասարդաց Ա. խումբը, նահատակներու նուիրուած չքեղ ծաղկեպսակներով: Ասոնց կը հետեւէին 300 կարգ երիտասարդներ, ազգային գոյնզգոյն տարազներով: Յետոյ կուգար Խաչակիրներու Բ. խումբ մը, ծաղկեպսակներ ի ձեռին, ասոնց ալ կը հետեւէին 400 պատանեակներ, գունագեղ ժապաւէններով և սպառազէն տարազներով զարդարուն: Յետոյ կուգային Հայ և Յոյն եկեղեցիներու երգեցիկ խումբը, քահանայից դասը՝ ի գլուխ ունենալով Տ. Խորէն Ծ. վարդապետը՝ զգեստաւորեալ: Հուսկ յետոյ կուգար Մեսրոպեան չքեղ կառք մը, գոյնզգոյն ծաղիկներով զարդարուն: Հոն բազմած էին երկու ժպտադէմ աղջնակներ, համակ սպիտակազգեստ, որոնք անդադար ծաղիկ կը սփռէին չորս կողմ: Այս խորհրդաւոր կառքին մէջ զետեղուած էին յատկապէս երկու փառաւոր ծաղկեպսակներ, Թուրք և Հայ նահատակներու նուիրուած: Մեռելական կառքին կը հետեւէին Շէրիֆ պէյ, իր հետեւորդ սպաներով, պետական պաշտօնատարներ, Ժէօն-Թուրքեր, հայ և յոյն ազգային պաշտօնական անձեր, Թուրք երեւելիներ և քաղաքիս համօրէն հայութիւնը, այր և կին 4000է աւելի բազմութիւն: Թափօրը երբ գերեզմանին մօտ հասաւ, հայր սուրբը գովեստ բրաւ այդ մահացեալ հոգիներուն, օրհնեց անոնց յիշատակը, պատմական ակնարկ մը նետելով Թուրք և հայ դարաւոր եղբայրութեան վրայ: Կեցցէները իրարու կը յաջորդէին և բազմութիւնը միահամուռ ձայնակցեցաւ անհուն խանդավառութեամբ:

Այս պահուս տեսարանը անհուննապէս յուզիչ էր և սրտաճմլիկ: Նահատակներու ողբացեալ զաւակները ու ազգականները, մէյ մէկ գերեզման ընդգրկած, արտասուքի ցօղերով կը թրջէին այդ սեւ հողակոյտերը: Առաջնորդէն յետոյ յաջորդաբար խօսեցան Ժէօն-Թուրքերէն զինուորական ներկայացուցիչ Ալի պէյ, Յունաց քահանան և Բողոքականաց պատուելին, որոնց ատենախօսութիւնները ծափերով կ'ընդհատուէին: Հոգեհանգստեան արարողութենէն յետոյ յուզիչ արարողութեան թափօրը վերադարձաւ միեւնոյն կարգով, և կառավարական ապարանքին առջեւ կանգ առաւ և ի դիմաց Հայ Ազգին Իսլամ նահատակներու նուիրուած չքեղ ծաղկեպսակը մատուցուեցաւ փոխ-կառավարիչ պէյին, որ շնորհակալութեամբ ընդունեց: Սրտագին կեցցէներով թափօրը վերադարձաւ Ազգ. Առաջնորդարան:

Հետեւեալ օրը, գահակալութեան տարեդարձին օրը, Եոզղատ, նոր երեւոյթ մը եւս զգեցած էր: Բոլոր խանութները գոցուած և տուները դրօշազարդուած էին: Ընդհանուր ուրախութիւնը այլ եւս իր ծայրագոյնին հասած էր: Ժամը հինգին, Հայոց հսկայ թափօրը կրկին երեւցաւ: Տ. Խորէն Ծ. վարդապետ և Հայ երեւելիներ կը հետեւէին համեստական այս թափօրին: Քաղաքային և զինուորական պաշտօնեաներ յոյժ համակիր ընդունելութիւն և պատիւներ ըրին: Վերադարձին, թափօրը յունական եկեղեցին այցելեց. հոն ալ մեծ պատիւներու արժանացաւ: Գիշերը լուսավառութիւններ տեղի ունեցան: Սակայն նշանաւոր այս Թուրք և հայ եղբայրակցութեան, Եոզղատի մէջ ունինք դեռ սոսկալի անհաշտ տարր մը, որ հետզհետէ փոքրիկ խլրտումներ կ'ունենայ: Տասը օրէ ի վեր քաղաքիս մէջ ընդհանուր ահ ու սարսափ կը տիրէ: Տեղ տեղ գաղտնի գումարումներ կ'ըլլան, նոր հայկական ջարդ մը եւս պատրաստելու համար: Կառավարութիւնը գիշեր ցերեկ կը հսկէ և մզկիթներուն մէջ հանդարտութիւն կը քարոզէ: Քանի մը չաբաթ առաջ հանգուցեալ գնդապետի մը տունը գողեր մտնելով 600 ոսկիի մօտ ոսկեղէն զարդերով կը մեկնին: Նոյնպէս անցեալ Բարսեղ էֆ. Տերտեանին կահ կարասեաց մեծ մասը գողերն յափշտակուած է: Պօղոզ գեղ, ազգաւ Հայ երկաթագործի մը աղջիկը կ'առեւանգուի և ուրիշ գիւղ մը աքսորի վաճառական Զիլեցիի մը սենեակը կը կոխուի, որոնց հեղինակները կառավարութեան կողմէ ձերբակալուած են բարեբաղդաբար:

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԸ

Մէկ քանի օրէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով սկսայ գործածել Ազգ. Հիւանդանոցի սիկառի թուղթը, և ցաւելով կ'ըսեմ որ ոչ միայն ես, այլ և բազմաթիւ պաշտօնակիցներ չատ դժգոհ մնացինք: Կը հասկնամ որ ամէն ծխողի պարտքն է իր ազգային մէկ բարենպատակ հաստատութեան չահուն համար հրապարակ հանուած այդ սիկառի թուղթէն գործածել, սակայն բարիք մը ընելու համար նոյն իսկ իր անձին չարիք հասցնելու չափ առաջ ալ չի կրնար երթալ: Ես կը կարծեմ թէ, ինչպէս Յունաց Հիւանդանոցի սիկառի թուղթը՝ որ չատ բարեփոխուած է ժամանակէ մը ի վեր, նոյնպէս մեր Հիւանդանոցի թուղթը կրնայ աւելի լաւ տեսակի վերածուիլ: Այս թուղթը հրապարակ հանող անձը կարծեմ թէ անձնական չահը Հիւանդանոցին չահէն ետքը պէտք է դասէ իրաւամբ: Չեմ ըսեր թէ իրաւունք չունի ոչ մէկ չահ ունենալ, սակայն կրնայ քիչ մը աւելի քիչ չահիլ և թուղթին տեսակը փոխել:

ՊՕՂՈՍ ՉԻՉԻՔԵԱՆ

Բերա

ՌՈՒՄԱՆԻԱՅԷՆ վիճակին վրայ հետեւեալը կը կարդանք Ռազմիկի մէջ. «Ռումանիոյ մէջ երկու-երկուք նաւահանգիստ քաղաքներուն մէջ —ինչպէս Պրայլա, Կալաց և Սուլինա— աշխատաւորութեան տնտեսական չատ աննախանձելի վիճակի մը մէջ կը գտնուի: Անգործութիւնը կը ճնշէ բովանդակ աշխատաւորութիւնը: Գաղութի հայ աշխատաւորութեան վիճակը կրնայ մտահոգիչ է, որովհետեւ ժամանակին անհաշիւ կերպով ծախսած են իրենց չահած դրամները՝ Հայրենիք վերադառնալու յոյս չունենալով. այժմ երբ ճամբաները բացուած են, չատեր ճամբորդական ծախս չունին երկիր վերադառնալու: Ասոնցմէ չատեր ստիպուած են ժամանակ մը եւս աշխատիլ—եթէ գործ ըլլայ ի հարկէ— և ճամբորդական ծախս մը ճարելով մեկնիլ. ուրիշներ համագաւառականներու կը ձեռնարկեն նոյն նպատակով: Եթէ այս կողմերէն մեկնողներու համար եւս աշխատաւոր կէս-արժէքով տոմսակի արտօնութիւն ձեռք բերել՝ անտարակոյս պանդուխտներուն մեծ դիւրութիւն մը եղած պիտի ըլլար: Հիմա աւելի քան երբեք յարմար ժամանակն է Երկիր վերադառնալու, քանի որ ձմեռը վրայ չէ հասած: Արհեստաւորները գուցէ ձմեռը այս կողմերը յաջողին աշխատիլ, բայց մշակ բեռնակիրները այդ եղանակին բնա՛ւ գործ չեն կրնար ունենալ, որով ստիպուած պիտի ըլլան ոչ միայն դրամնին գտնուած 5-10 ֆրանքն եւս սպառելու, այլ պարտք վերցնելու ուրիշներէն: Կարճ խօսքով պանդխտութենէ վերադարձի հարցը օրուան կարեւոր խնդիրներէն մէկն է, որ չէ կարելի անտես թողուլ:»

ՖԻԼԻՊՊԷԷ գաւառացի ազգայիններէ կազմուած Աղքատախնամ ընկերութիւնը՝ իր քով հաւաքուած գումարէն 950 դր. դրկած է Պատրիարքարան, Թէշուաս գաղթականներուն յատկացնելու համար:

ՄՕՍԿՈՒԱՅԷՆ Տիկին Ն. Պալուխեան, Նախիջեւանցի, 50,000 ռուբլի նուիրած է Պագուի Հայ Կուլտուրական Միութեան, որպէս զի գիւղատնտեսական վարժարան մը բացուի Անդրկովկասի Բորչալու գաւառին մէջ:

ՄԻԱՑԵԱԼ ընկերութեան ընդհ. ժողովը գումարուեցաւ երէկ Աստարճեան խանի թիւ 5 ընդարձակ սրահը: Ներկայ էին 55 հոգի: Ատեանը բացուեցաւ ըստ օրակարգի ժամը 4ին: Ձեռնարկուեցաւ ներկայացուցչաց (Փիմանդրաց) ժողովի 48 անդամներու կազմութեան՝ գաղտնի քուէարկութեամբ: Ժամ 5ին քուէհամարը սկսաւ, բայց մինչեւ 9 չարունակուելով չաւարտեցաւ, որովհետեւ իւրաքանչիւր քուէթուղթ 48 անուն կը պարունակէր և քուէներն ալ ցրուած էին խիստ բազմաթիւ անձանց վրայ: Մնացեալ քուէները կնքուեցան և պահուեցան յաջորդ օրուան (այսօր), որպէս զի անոնց քուէհամարը կատարուի Արտաշէս էֆ. Մնաքեանի գրասենեակը ժամը 5ին:

ՊՈՒԼԱՆԸՔԷՆ ազգ. երեսփոխան ընտրուած է Դէորգ էֆ. Թորգոմեան:

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Կաթողիկոսին մէկ պաշտօնագրին վրայ, Տեղապահ Դուրեան Սրբազան թագրիր մը դրկած է դատական նախարարութեան, յայտնելով որ Քիւրտերը կը յարձակին Մալաթիոյ և չրջակայքը բնակող քրիստոնեաներուն վրայ: Դատական նախարարութիւնը խնդիրը հաղորդած է Ներքին գործոց նախարարութեան, պէտք յայտնելով ազդու միջոցներ ձեռք առնելու՝ անդորրութիւնը վերահաստատելու համար այդ կողմերը:

ՊՈՒԼԱՆԸՔՑԻՆԵՐՈՒ կողմէ Արիս Մեհանեանի դէմ եղած կաշառքի ամբաստանութիւնը քննելու պաշտօն ունեցող Յանձնաժողովը գումարուեցաւ առջի օր և կարգ մը գրութիւններ աչքէ անցուց: Վաղը նորէն նիստ պիտի գումարէ:

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ծանօթ վիպագիր Պ. Ա. Ահարոնեան մայրաքաղաքս եկած է և չաբաթ մը միայն հոս պիտի մնայ:

ԴԱՒԻԹ ԽԱՉԿՈՆՑ ազգասէր գրագէտ-ուսուցիչը, որ տարիներէ ի վեր Խարբերդ աքսորուած էր բռնակալական նախկին կառավարութեան կողմէ և իր ընտանիքէն, զաւակներէն ու սիրելիներէն հեռու կը հծէր ու կը հիւծէր անոնց կարօտովը, յառաջիկայ երկուշաբթի մայրաքաղաքս հասնելով ուղղակի Խասգիւղ պիտի երթայ, առաջին անգամ իր պաշտելի կնոջ՝ իրեն ազատութեան սիրոյն զոհուած Անժէլին գերեզմանին վրայ աղօթելու և արտասուելու համար: Խասգիւղցիները որոշած են արժանաւոր ընդունելութիւն մը ընելով մխիթարել տարաբախտ Խաչկոնցը, որ չատ տարիներ իրենց մանկունքը կրթեց ու սիրեց:

ՍՕՖԻԱՅԷՆ «Երկրի Ձայն»ի գրադարանի թիւ 1 հրատարակութիւնը «Թուրք Սահմանադրութիւնը և Երիտասարդ Թուրք կուսակցութիւնները», կազմեց Տ. Զաւէն. —Բովանդակութիւնն է. «1.— Կայսերական հրովարտակը (Աբտ-իւլ-Համիտի պատկեր): 2.—Սահմանադրութիւնը (Միտհատ Փաշայի պատկերը): 3.— Երկու խօսք Միտհատեան Սահմանադրութեան մասին: 4.— Ահմէտ Րիզա (պատկերը և կենսագրութիւնը): 5.— «Միութեան և Յառաջդիմութեան» կուսակց. ծրագիրը: 6.— Սապահէտտին իշխանի պատկերը: 7.— «Ապակեդրոնացման և անհատական նախաձեռնութեան» կուսակցութեան ծրագիրը: 8.— Շուրայի Օսմանի կուսակցութեան ծրագիրը:

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՍ հասած է Տօքթ. Միւսաք Զիլեան, չրջանաւարտ Բարիզի բժշկական համալսարանէն, և որ պոլսական մամուլին մէջ ծանօթ է իր գիտական ու բժշկական ներհուն յօդուածներովը: Համակրելի բժիշկը մօտերս Բարիզ կը դառնայ՝ քանի մը ամիսէն դարձեալ մայրաքաղաքս գալու և վերջնականապէս հաստատուելու համար:

ԴԱՏ ՆԷՃԻՊ ՄԷԼՀԱՄԷԻ ԴԷՄ.—Բանտէ արձակուած և տուն դարձած տասներեք հայորդիներ, որոնց երկուքը կին, դատ բացած են Նէճիպ Մէլհամէ կոչուած զազիր մարդուն դէմ, որ իր հայակեր չահատակութիւններովը պժգալի համբաւ մը հանած էր հին ռէժիմին օրով: Յիշեալ Հայերը երէկ Դատական Նախարար Հասան Ֆեհմի փաշայի դիմեցին աղերսագրով մը, ուր թուած են Նէճիպ Մէլհամէի երեսէն կրած իրենց խոշտանգումները և անլուր չարչարանքները, ինչպէս սաստիկ ծեծ, ակռաներու խորտակում և կրունկներու ջախջախում: Խնդրարկուները կը պահանջեն որ Նէճիպ Մէլհամէ դատի քաշուի և արդար պատիժը կրէ ըստ օրինի: Աղերսագիրը յանձնուեցաւ ընդհ. դատախազութեան:

ԼՈՆՏՈՆԻ Friends of Armenia (Հայաստանի Բարեկամներ) անուն ծանօթ Բարեգործական Ընկերութիւնը Զէյթունի հրդեհին լուրը առնելուն անմիջապէս 100 անգլ. ոսկի դրկած է Բարեկամներու Ընկերակցութեան Պոլսոյ մասնաճիւղի Միս Պրէնթի՝ չքաւոր հրկիզեալներուն բաշխելու համար: Միս Պրէնթ յիշեալ գումարը յանձնած է Անգլ. Բարեգործական Ընկերութեան Մր. Նոյըսի՝ իր նպատակին գործածուելու համար:

ԲԵՐԱՅԻ Հայ Երիտասարդներու միութեան սահմանադիր ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս գիշեր, 11/24 սեպտ. 1908, ժամը 2½ին (Ք. Թ.) Բերա, Թօփալեանի սրահը:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ
Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի

Ուրբէն Պ. Պարսամեան անուն ազգայինն, նախապէս իրեն եղած հրատարակութեամբ հրաւէրին, ներկայացած չըլլալով, երկրորդապէս կը հրաւիրուի յառաջիկայ չորեքշաբթի օր, Սեպտ. 13, ժամը 5—6 գալ ի Պատրիարքարան, տալու համար ինչ ինչ բացատրութիւններ իր մատուցած բողոքագրին պարունակութեան մասին:

Կնիք Ազգ. Պատրիարքարանի

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հայ աշխարհիկ չրջանակներու մէջ մեծ հաճոյքով պիտի իմացուի անշուշտ նշանախօսութեան մը լուրը զոր մեր թղթակիցը կը հաղորդէ մեզի Բարիզէն:

Մեր բարձր դասուն պատկանող երկու խիստ ծանօթ և յարգուած ընտանիքներու մէջ խնամութիւն մըն է որ կուգայ հաստատուիլ նշանախօսութեամբ Զարեհ պէյ Նուպարի ընդ. Օր. Անահիտ Փորթուգալի: Զարեհ պէյ երկրորդ որդին է Պօղոս փաշա և Տիկին Նուպարի և Օր. Անահիտ կրտսեր աղջիկն է հանգուցեալ Միքայէլ փաշայի և Տիկին Բառլինի Փորթուգալի: Այս բարեպատեհ եղելութիւնը տեղի ունեցած է Էվիեանի մէջ, ուր կը գտնուի այս պահուս երիտասարդ խոստնեալներուն ծնողքը:

Զարեհ պէյ Նուպար Եւրոպայի մէջ իր ուսումը առած երիտասարդ մըն է որ իր ուշիմութեամբ, կենցաղագիտութեամբ և իր գրուած գիրքով արդէն ծանօթ դէմք մըն է եւրոպական և եգիպտական աշխարհիկ ու գործի չրջանակներու մէջ:

Օրիորդ Անահիտ Փորթուգալ ամէնէն համակրելի տիպարն է մեր չքեղ հայուհիներու, որուն Նուպարեան գերդաստանին մէջ մուտքը անշուշտ խնդութեամբ պիտի լեցնէ Փորթուգալ ընտանիքին բազմաթիւ բարեկամները:

Խմբագրութիւնս կը փութայ իր անկեղծ շնորհաւորութիւնները ներկայացնել Նուպարեան և Փորթուգալ ընտանեաց:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հրաւիրուած են երգողներ մասնակցելու երկիր վերադարձող գաղթականներին ի նպաստ տրուելիք քառաձայն համերգին (քօնսէր) Հ. Յ. Դաշնակցութեան Պոլսոյ Կոմիտէի նախաձեռնութեամբ:

Երգեցիկ խումբը բաղկացած է լինելու 100-120 հոգուց. երգողների տարիքը պէտք է լինի— Օրիորդների ու Տիկինների 12—35, մանչերի 13—17, հասակաւորների 18—50:

Առաջին փորձը (ուր պէտք է արձանագրուել) լինելու է հինգշաբթի, ամսոյս 11ին, ժամը իրիկուան 5ին (Ք. Ե.):

Օրիորդների, Տիկինների և մանչերի համար Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ Արհեստանոցին սրահը, հասակաւորների՝ նոյն օրը, նոյն տեղը ժամը իրիկուան 7ին (Ք. Ե.):

Ձայնական Երաժշտութեան ուսուցիչ
ԼԵՒՈՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

«ԵՐԳ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ»

Ծանօթ երգահան Ե. Սինանեան՝ ձայնագրած է հայրենասիրական ծանօթ «Ազատութեան սիրոյն համար» երգը և արտագրած ձայնատետրի մը մէջ, թէ դաշնակի և թէ ջութակի ու երգելու համար, երգին բառերովը մէկտեղ: Թուրք բանաստեղծ Նամըք Քէմալի մէկ թուրքերէն երգն ալ կայ տետրին մէջ, որուն ձայնագրութիւնը կը յարմարի երկու երգերուն ալ: Շահեկան աշխատութիւն մը՝ որուն գինն է 3 դրուշ:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ
ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ ԿԸ ՂՐԿԷ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ

ՍՕՖԻԱ, 23 Սեպտ.—Կ. Պոլսէն քաղաքիս դիւանագիտական չրջանակները հասած լուրերու նայելով, Մեծ-Եպարքոսը յայտարարած է թէ Կէչօֆի միջադէպին նկատմամբ Բ. Դրան կողմէ ծանուցագիր մը պիտի ղրկուի Պուլկար կառավարութեան: Այդ ծանուցագրով պիտի յայտարարուի թէ, Պ. Կէչօֆը չհրաւիրելով՝ Բ. Դուռը բնա՛ւ նպատակ չունէր Պուլկարիան նախատելու: Սակայն ծանուցագրին մէջ ո և է բան ըսուած չպիտի ըլլայ դաշնակցութեան տալու և դիւանագիտական ներկայացուցիչ ճանչնալու խնդիրներու մասին, զորս Պուլկարիա կը պահանջէ: Հետեւաբար քաղաքական չրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ այդ ծանուցագիրը չպիտի նպաստէ վէճին կարգադրութեան:

—Սոֆիայի օսմ. քոմիսէրը, Բ. Դրան հրամանով, Պուլկար կառավարութեան բողոքեց Ռումէլիի երկաթուղիի խնդրին առթիւ:

ԹՈՒԼՕՆ.—Լարուց-Թրէվիլ զրահաւորին մէջ պատահած արկածին առթիւ 13 հոգի մեռան և 2 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան:

ԶՕՀՐԱՊԻ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՄԷԿ ՀԱՏՈՐԸ

Ստացանք Գ. Զօհրապի հեղինակած ֆրանսերէն մէկ երկը, de l'empêchement, en droit ottoman, de recevoir par succession pour cause de divergence de nationalité, որ ատենախօսութիւններու (conférence) չարք մըն է, կատարուած Բարիզի մէջ: Ինչպէս գիրքին անունն ալ կը ցուցնէ, օսմ. օրէնքին մէջ կարեւոր հարցով մը կը զբաղի Զօհրապ, որուն օրէնսդրութիւնը և հմտութիւնը աւելի չահեկան կը դարձնեն այս արժէքաւոր գործը:

ԼԻՍԷ ՆԱՍԻՕՆԱԼ ՖՐԱՆՍԷ
ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

ՏՆՕՐԷՆՈՒՀԻ՝ ՏԻԿ. ՏՐԱՕ ԵՒ ՇԱՖՆԷՐ
35, Եեմենիի փողոց, Բերա

Վարժարանս պիտի վերաբացուի 1908 սեպտ. 8/21ին: Արձանագրութեան և տեղեկութեանց համար դիմել Լիսէի Տնօրէնութեան, երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը: 15—10

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
Բերա, Եեշիլ փողոց, Թիւ 1

Ուսումնարանիս քանիերորդ տարեշրջանը կը սկսի առաջիկայ Սեպտեմբեր 1/14, երկուշաբթի օր:

Օսմ. Սահմանադրութեան դպրոցական հաստատութեանց համար չնորհած ազատութեան ճշմարիտ գաղափարն և բազմաչահ ազդեցութիւնն յօգուտ գործածելով և նոր կեանքին ու յարաբերութեանց նպատակայարմար պէտքերն աչքի առջեւ ունենալով, ներկայ տարեշրջանին մէջ օգտաւէտ բարեփոխումներ պիտի ըլլան ի յառաջդիմութիւն հայ մանկըտւոյն:

Արձանագրութեան եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար պատուական ազգայինք կրնան դիմել Տնօրէնութեան, ամսոյս 21, հինգշաբթի օրէն սկսեալ, առաւօտները մինչեւ կէս օր:

10—7 (Խնամակալութիւն)

ՓՈՒԹԱՑԷՔ ԵՒ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Վերջնական վաճառում այրերու, կիներու եւ տղոց յատուկ զգեստեղէններու մեծ մթերքի մը, որ եւրոպական առեւտրական Տունէ մը շատ աժան գնուած է:

Ղալաթիա, թիւ 2, Թիւնելին մօտ

Բոլոր ապրանքները պիտի ծախուին %ին 40 զեղչով՝ նշանակուած գիներուն վրայ: Եզական առիթ մըն է որ կը ներկայանայ հանրութեան և ան պէտք է օգտուի այս ճշմարիտ լիքուտաթիոնէն: Արդէն իսկ մեծ բազմութիւն մը կը դիմէ, օգտուելու համար այդ բնաձիգ վաճառումէն: Ճիշդ ատենն է պատեհութենէն օգուտ քաղելու: 12—4

Վաճառատունը պիտի փակուի նոյեմ. 15ին

ՄԱՐԻՆՕՆԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Տպագրական և վիմագրական ամէն տեսակ մեքենաներ և մասունք կը ծախուին Մարինօնիի գործարանին մէջ, որ մեծ համբաւ մը հանած է: Այդ հաստատութիւնը ծախու հանած է ձեռքէ ինկած և նոր մեքենաներ, նպաստաւոր պայմաններով: Տեղեկութեանց համար դիմել միակ ներկայացուցիչին՝

ՔՕԼՆԵՍ ԱԴԱՄՍ

Պոլիս, Բիւյիւք Ալթուն էֆ. խան, թիւ 3

Յ. Գ.— Քօլնէս եղբարց առեւտրական Տունը ներկայացուցիչն է նաեւ Բէնիօ հանրածանօթ Տան, որ տպագրական տառեր կը ձուլէ, և Լօրիյէօ անուն առեւտրական Տան, որուն տպագրական և վիմագրական մելանները համբաւաւոր են: 10—6

La Grande Fabrique
S. Stein.

1908Ի ԶՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Ռումէլի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն վիճակահանութեան 232րդ թիրաժը պիտի կատարուի 1908 սեպտ. 18/1 հոկտ. ժամը 10ին, կէս օրէն առաջ, Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին, հրապարակաւ, ի ներկայութեան [illegible], Հանրօգուտ շինութեանց եւ Օսմ. Կայս. Պանքայի պատուիրակներուն: 2

Կ. Պոլիս 6/19 սեպտ. 1908

⁂

ԱԶԴ.— Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Էկիրտիր (Գոնիա) գաւառակին մէջ Պէօյիւքօղլու եւ Գոկալու կղզիներուն ձկնորսութեան տուրքը, որուն պայմանաժամը օգոստոս ամսուն վերջը կը լրանայ եւ երեք տարուան համար 92,000 ղրուշի վարձու տրուած էր նախապէս, յետ. 1էն սկսեալ աճուրդի դրուած է դարձեալ երեք տարուան համար: Աճուրդին պայմանաժամը մինչեւ հոկտ. 15 (Հ. Ն.) երկարաձգուած ըլլալուն, Կ. Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ ուզողները եթէ կը փափաքին տեղեկութիւններ առնել աճուրդին վրայ, կրնան ներկայանալ Հանր. Պարտքի Ընդհանուր Տնօրէնութեան (Ոգելից Ըմպելիներու ճիւղ):

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Ազդ.— Շիրքէթի Խայրիէի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ռամազանի առթիւ գիշերային երթեւեկութիւնները մեծապէս պիտի աւելցնէ, բաղդատմամբ նախորդ տարիներու: Լրագիրներու մէջ ըլլալիք հրատարակութենէն պիտի երեւայ թէ Վոսփոր բնակող ուղեւորներու փափաքին գոհացում պիտի տրուի: Պայրամի գիշերներն ալ պիտի շարունակուին այդ գիշերային երթեւեկութիւնները: Տոմսակներուն գինը ցերեկուան սակագնին պէս պիտի ըլլայ: 6—5

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէա եւ Քանտիա (Կրէտէ):

Դրամագլուխին եւ աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի:

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխատուութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, ինչպէս եւ արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով:

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով եւ ուզուած ատենը ետ առնելու պայմանով: Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ եւ զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խուցեր, փոքր վարձքերով:

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ եւ արժեթուղթ, ու տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ տարուան » 4 —
Երկու » եւ աւելի 5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին եւ Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով եւ փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն զրաւ 52 ոսկեդրամ: 50—17

ԲԼԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ

ՍԵՐՊԻՈՅ ԿԱՐՄԻՐ-ԽԱՉԻ ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ

որոնք ամէնքն ալ 22 ֆրանքէն մինչեւ 50 ֆրանք կ'արժեն. այս յառաջատուական սակը խնայողական դրամագլուխ մը կը ձեւացնէ: Այդ վճարումէն զատ կըրնան մինչեւ 1981 պարգեւաւոր թիրաժներու մասնակցիլ: Յառաջիկայ դիռամը տեղի պիտի ունենայ 1908 հոկտ 1/14ին. մեծ պարգեւն է 200,000 ֆրանք: Այս պարտաթուղթերը, որոնք անվիճելի ապահովութիւն մը կ'ընծայեն, Սերպիոյ ազգային պանքան դրուած 4% սերպիական ստնթերով երաշխաւորուած են: Անոնց չափաւոր գինը նկատի առնելով, աւելի բարձրանալու հեռանկարը կ'ընծայեն, անսովոր բախտաւորութեան մը հետ մէկտեղ, շնորհիւ կարեւոր պարգեւներով թիրաժներու արագ յաջորդութեան:

Սերպիոյ Կարմիր-Խաչի պարգեւաւոր պարտաթուղթերը կարելի է գնել ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ ՖԷՐԱՅՆԷ եւ ՏԷՕՅՉԷ ՕՐԻԷՆԹ ՊԱՆՔԻ Բերայի ու Պոլսոյ գործակատարութիւններէն: 25—3

ԲՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ
ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱ

LACABRAS
EAU MINERALE PURGATIVE NATURELLE
VILLACABRAS
ANALYSE FAITE PAR M. LE Dr CRELLAS
81 Rue Parmentier LYON

ՍՐՈՒԱԿԻՆ ՁԵՒԸ

Ծանօթ լուծողականներուն մէջ ամէնէն ազդուն է: Դառնահամ չէ, առանց խիթ պատճառելու իր ներգործութիւնը կ'ընէ՝ շատ փոքր ծաւալի մը տակ:

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՉԱՓ՝ մէկ գաւաթ (կամիբուռակէն կէսը)
ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԻՉ ՉԱՓ՝ կէս գաւաթ

Կը բաւէ ամէն առտու քանի մը գաւաթ մը խմել այս լուծողականէն, պնդութեան առաջքը առնելու համար:

Ամէն դեղավաճառի եւ դեղագործի քով կը գտնուի այս դեղը: 50-45

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակումին դէմ:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին. Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա:
Պոլսոյ գործակալութեան, Ֆիլիփփօսեան խան Ալըր Էֆէնտի ճատտէսի, թիւ 26:
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 50—43

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՐՏ. ՊԱՏԱՍԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ ամուր. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց ամրութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ունին գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ:

Բերա) 1. Մեծ Փողոց, Պոտ. Մարիէ դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին.
) 2. » » Նոյեմթա Սէրայի դիմաց.
Կալաթա 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ.
) 2. Թոմպէլոյի կոլօրանին դիմաց.
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) 2. Սուլթան Համամ, Թոմպէլոյի կոլօրանին դիմաց թիւ 13.
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, Թիւ 120.

Դրամը եւ նորաձեւութիւնները հար: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վաճառատունէն կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը. 16 50- 5

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նոպըր խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Բօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10.
Պոլիս, Ասլան պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այվէյօղլու, Էմին-էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Ըէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Ստէֆանօ, Բէչէճեան էֆ.:

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ԱՆԱՏՈԼԸԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 223 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	3 —
12 42	»	Կէօքճէ Քըըք	մկն.	2 20
1 39	»	Սաբօնճը Բունար	»	1 38
2 33	»	Ալաէտտին	»	12 42
3 14	»	Չէքիւրլէր	»	11 53
4 11	»	Տէօյէր	»	11 05
4 40	»	Իհսանիյէ	»	10 20
5 04	»	Համամ	»	9 53
5 14	»	Կազլըկէօլ համամ	»	9 44
5 41	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	9 13
6 01	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	8 53
6 41	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	8 20
7 36	»	Չայ	»	7 33
8 21	»	Իսհագլու	»	6 40
8 45	»	Եասսըան	»	6 15
9 16	»	Աք Շէհիր	»	5 53
9 48	»	Ազարի քէօյ	»	5 13
10 30	»	Զավուշճը քէօյ	»	4 35
11 08	»	Իլկին	»	4 03
11 55	»	Գատըն-Խանը	»	3 09
12 50	»	Սէրայ-Ինի	»	2 27
1 22	»	Մէյտան	»	1 47
2 22	»	Բունար-Պաշը	»	12 42
3 —	ժմն.	Գոնիա	մկն.	12 —
Իրիկ.				Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 121 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	11 —
1 44	»	Աք Բունար	մկն.	10 18
2 24	»	Ալբիւ Քէօյ	»	9 46
3 4	»	Պէյլիք Ախուր	»	8 58
4 9	»	Սարիքէօյ	»	8 1
4 58	»	Պիչէր	»	7 4
5 35	»	Սաքիլէր	»	6 27
6 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6 —
7 3	»	Բօլաթլի	»	5 16
8 21	»	Մալը Քէօյ	»	3 49
9 15	»	Սինճան Քէօյ	»	2 47
10 —	ժմն.	Էնկիւրիւ	մկն.	2 —
Իրիկ.				Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իրկ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 421 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	5 03
7 33	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	4 45

ԱԼԱԷՏՏԻՆ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կայարան	Կ. 322 խռ. Առ. Ժ. Վ.	324 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Ալաէտտին մկն.	2 35	12 45
Քէօթահիա ժմն.	2 55	1 05

ԴԱՐՁ Կայարան	Կռ. 321 խռ. Առ. Ժ. Վ.	323 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Քէօթահիա մկն.	2 —	12 05
Ալաէտտին ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 46 խռ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 41 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 43 խռ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	4 44 առ.	11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայտար փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէյպզէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճըլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 06
4 37	11 39	»	Եարըմճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 10
6 39		»	Սապանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Պիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Քարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Պօզէիւք	»		12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Չուքուր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

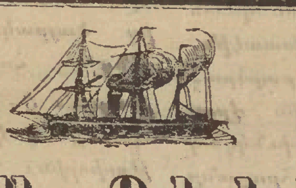

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	4311	[illegible]	1531	[illegible]	3709	[illegible]	1119
[illegible]	3607	[illegible]	938	[illegible]	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1785
[illegible]	1541	[illegible]	2383	[illegible]	1600	Մէլօ	1057	[illegible]	119
[illegible]	2277	[illegible]	1713	[illegible]	595	[illegible]		[illegible]	1203
[illegible]	1822	[illegible]	504	[illegible]	2554	[illegible]	3419	[illegible]	1823
[illegible]	1364	[illegible]	3464	[illegible]	5540	[illegible]	1938	[illegible]	1548
[illegible]	4461	[illegible]	1520	[illegible]	1080	Օտրօ	4100	[illegible]	3327
[illegible]	1371	[illegible]	1841	[illegible]	1053	[illegible]	4036	[illegible]	1470
[illegible]	1837	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1535	[illegible]	942
[illegible]	1244	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	349	[illegible]	1058	[illegible]	510	[illegible]	1289
[illegible]	3729	[illegible]	4582	[illegible]	2272	[illegible]	3329	[illegible]	229
[illegible]	1881	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1553	[illegible]	1350
[illegible]	4235	[illegible]	1143	[illegible]	3191	[illegible]	1613	[illegible]	1200
[illegible]	2905	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	1789	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	1695	[illegible]	1978	[illegible]	136	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Միխուսօ շոգենաւը, նաւապետ Թորր:

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին

Բօլէնգօ շոգենաւը, նաւապետ Պրամթըն, հոկտ. 1ին

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22—24. Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50- 44

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է
Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլք

MILKMAID BRAND

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է
Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ
ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԵՆՍԱԿԱՆ՝ ՆԵՐԱՆՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ՈՒ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—26

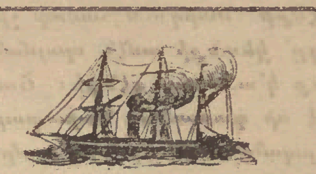

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Սեպտ. 22ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 22ին, Իմէրէդի, Սեւ ծովէն
Սեպտ. 29ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 23ին, Իմէրէդի, Մուստանիա եւ Մարսիլիա:
Սեպտ. 23ին, Ֆրիժի, Սամսոն եւ Տրապիզոն

Ա. կարգ	Բարիզի	համար	200	Ֆր.
»	» Մարսիլիոյ	»	160	»
Բ.	» Բարիզի	»	150	»
»	» Մարսիլիոյ	»	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.:
Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէբի ճամբով):
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ:
15 50—7 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

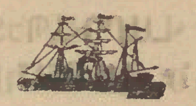

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայլօգրիս
Մինիս	Էմէյսիս
Ռափսիս	Պուզիրիս
Թեյպըր	Մօերիս
Նարպօն	Ֆայէի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սեղանատուն ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ամէն տեսակ թէւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սեղանատուն չունին:
Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15 ոսկի
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Հ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուէթէլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—3 31 Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրփուլ.

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Սեպտեմբեր

Դշ. 3/16 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 3/16 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին:
Եշ. 4/17 Իզմիր, Պիրէոն եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:
Եշ. 4/17 Օտեսա. ժամը 4ին:
Ուր. 5/18 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին:
Շբ. 6/19 Օտեսա. ժամը 10ին:
Շբ. 6/19 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սայտ եւ Աղեքսանդրիա. ժամ 4
50—8

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերք.
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկ Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմայիլիա շոգենաւը, նաւապետ Անտէրսըն, կիրակի, 20 սեպտեմբեր 1908 (Ը. Ե.) կէս օրէն Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ երեքշաբթի 22 սեպտ. 1908 (Ը. Ե) կէս օրէ հետք, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէոն:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Ասուան շոգենաւը, նաւապետ Վաչարսի, սեպտ. 26ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սայտ եւ Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթի խան, իսկ Պոլսոյ համար, Պահճէ, Գաբու, Վալիտէ Սուլթան խան:

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ